

Новы Час

ГЛЕБА ДЛЯ КАРУПЦЫ

Стар. 4

НАСТАЎНІК, ХТО ТЫ?

Школьнае нявольніцтва ці сумленная грамадзянская пазіцыя?
Гэта пытанне і ўзымае ветэран педагогічнай працы

Стар. 6

ПРЫГОДЫ БАРОНЫ ГУТЭНБЕРГА

Афера міністра абароны Карла Тэадора Гутэнберга здольная запусціць працэс змены
улады ў Берліне

Стар. 13

МІКАЛАЙ АРЭХВА

Стар. 14

ЧЫТАЙЦЕ
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!
Дыялог
Артыкул Сяргея Нікалюка з цыклу
«Азбука паліталогії»

▶ АД РЭДАКТАРА

АД СУМЫ ДЫ АД ТУРМЫ...

Аляксей КАРОЛЬ

Эта старадаўня прымаўка ўзнікла ў несвабодных, аўтаркаграфічных грамадствах. Дзе воля вярхонага уладара вышэй за закон, а закон што дышла ў руках уладнай вертыкалі. Дзе судовая сістэма — элемент карнага механізму, інструмент расправы з нязгоднымі і іншадумцамі і дзе выпадковай ахвярай можа стаць кожны.

І не важна, якое стагоддзе на двары і якая пануе вертыкалі — княжацкая, ханская, імператарская ці прэзідэнцкая. Самая жорсткая — вертыкалі таталітарнага гатунку.

Судовыя працэсы, якія распачаліся ў Беларусі па так званай «справе аб масавых беспарадках 19 снежня», — таму яшчэ адно змрочнае пацвядрдженне. Гэтую справу дзеючыя кіраўнікі дзяржавы А. Лукашэнка кваліфікаваў як спробу дзяржавы Аляксандра Астрошчанкава да 4 гадоў зняволення, Змітра Новіка — да 3,5, Аляксандра Малчанава — да 3. У судзе Маскоўскага раёна працягваеца працэс над грамадзянамі Расіі Іванам Гапонавым і Арцёмам Бреусам. Таксама пачаўся разгляд справы прадпрымальніка Дзмітрыя Мядзведзя, працяг — 10 сакавіка.

Падгонка фактаў, пры іх фальсіфікацыі, пад загатаваныя прысуды. Па гэтай жалезнай схеме вядзенца следства і па ёй жа праце суд. Царыца доказаў — паказанні абвінавачаных. Як, праз якія психалагічныя і фізічныя катаванні дамагаючыя прызнанні, распавёў Алесь Міхалевіч.

Першыя судовыя працэсы не пакінулі сумнення: устаноўкі выконваючыя з непахіснай цвёрдасцю і бездакорнасцю. Васіль Парфянкоў стаў першым з 42 абвінавачаных па справе «аб масавых беспарадках 19 снежня». Вырак суда Фрунзенскага раёна — 4 гады

калоніі ўзмоцненага рэжыму. Той жа суд па другім працэсе прыгаварыў Аляксандра Астрошчанкава да 4 гадоў зняволення, Змітра Новіка — да 3,5, Аляксандра Малчанава — да 3. У судзе Маскоўскага раёна працягваеца працэс над грамадзянамі Расіі Іванам Гапонавым і Арцёмам Бреусам. Таксама пачаўся разгляд справы прадпрымальніка Дзмітрыя Мядзведзя, працяг — 10 сакавіка.

Падгонка фактаў, пры іх фальсіфікацыі, пад загатаваныя прысуды. Па гэтай жалезнай схеме вядзенца следства і па ёй жа праце суд. Царыца доказаў — паказанні абвінавачаных. Як, праз якія психалагічныя і фізічныя катаванні дамагаючыя прызнанні,

канструкцыі аўтарытарызму не хапала гэтага злавеснага элементу — паказальных судоў з кляймом «за спробу дзяржавы атакаваць». Цяпер ён ёсьць. Хаця і з пэўнымі адрозненнямі. Па колькасці абвінавачаных — 42 чалавекі — можна было чакаць арганізацыі аднаго маштабнага паказальнага судовага працэсу. Аднак улады на гэты эксперымент не адважыліся. Сотні людзей разам — небяспечная маса. Прэзідэнт разрабіўся на асобныя звёны па розных судах. Падобна на тое, што на фінішны этап прыгатаваныя працэсы тых, каму пастаўшчыкі адвялі ролю арганізатораў, — быўлымі кандыдатам на пасаду прэзідэнта з іх бліжэйшымі паплечнікамі. На грунце, так бы мовіць, ужо адбыўшыхся прызнанні і прысудаў.

Не адважыліся аўтары працэсы аб «масавых беспарадках» і на ар-

(яны ж і героі) сталінскіх часоў за іх пакаянныя лісты і артыкулы. Тых жа Чарвякова, Жылуноўчы, Ігнатоўскага. Узгадываючы і словаў Эрнэста Хемінгуэя: жыццё ламае кожнага — і моцнага, і слабага. И многія робяцца толькі мацнейшымі на зломе.

Ведаць і рабіць высновы для сябе з тых трагічных старонак жыцця сваіх палітычных папярэднікаў не тое што варта — неабходна. Но мэты творцаў рэжыму аднаасобнай улады на абодвух канцах таталітарнай дугі — аднолькавыя: раз'яднаць на варагуючыя групоўкі, раздрабіць, перасварыць, звесці на нішто апазіцыю сабе любімым. При ўсей непрыязні нацыянальных дэмакратаў Усевалада Ігнатоўскага і Зміцера Жылуноўчы адзін да аднаго, ніхто з іх на допытках не агаварыў другога. Наадварот, выводзілі з-пад удараў, як маглі.

Варта было б пра гэта ўспомніць Рыгору Кастусёву, калі ён, нібыта выкryваючы інтрыгі супраць сябе і сваёй партыі з боку сваіх нібыта апанентаў унутры апазіцыі, паралельна нібыта аб'ектыўна пахвальваў КДБ за карэктныя адносіны да сябе. Свядома ці не свядома, але тым самым ён спрацоўвае на ўладную канцепцыю судовага працэсу, падкідвае хварасту ў касцёр пад нагамі падсудных. Не выключаю, што і пад сваім таксама.

Судовыя працэсы, што зараз набіраюць разгон, — зразумела, працяг рэпрэсійнай хвалі, узнятай рэжымам 19 снежня. Але каб не было Плошчы, падаеца, што улады ўсё роўна, раней ці пазней, сарваліся б у рэпрэсійны віраж на найкай іншай падзеі. Бо рэпрэсіі і маштабныя судовыя расправы — у логіцы таталітарных сістэм, гэта абвяжковы элемент іх існавання, метад кансалідацыі кіроўнай эліты і запалохвання грамадства. Але ні адну з іх гэтыя працэсы не ўратавалі ад краху.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

ІНІЦЫЯТЫВА

ВОЛЧАК ІДЗЕ Ў КДБ

Альбіна ВІШНЕЎСКАЯ

На 16 сакавіка праваабаронцу Алегу Волчаку прызначылі сустречу ў КДБ. Размова адбудзеца з начальнікам УКДБ па Мінску і Мінскай вобласці Уладзімірам Калачам.

Алег Волчак дамогся сустречы з Калачам па ўласнай ініцыятыве. І мае намер патрабаваць вяртання камптары і дыскаў, забраных у яго 25 снежня падчас пераратус.

Першая спроба патрапіць на прыём была пры наведванні ўпраўлення КДБ 2 сакавіка. Аднак дзяжуць журны паведамі, што начальнік яшчэ не прыйшоў з адпачынку. Алег Волчак патлумачыў камітэтам, што калі не вернуць яго маёмастць, то ён падасць заяўку ў гарвыканкам на пікетаванне КДБ, каб «пачаць змагацца за свае права». І будзе ўздымаць гэта пытанне «на міжнародным уроці».

«Праз пайгядзіны мне патэлефонавалі і сказалі, што 16 сакавіка ў мяне будзе сустречча з начальнікам», — кажа праваабаронца.

Хадайніцтва аб вяртанні тэхнікі ён накіраваў напрыканцы лютага старшаму следчаму УКДБ Андрэю Даращэвічу, які праводзіў пераратус. Алег Волчак указаў, што забіраць камптар не было падстаў. Яго вынілі з тлумачэннем, што там можа быць інфармацыя, датычная крымінальнай справы або «масавых беспарядках» 19 снежня.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

НАЗІРАЛЬNIКА ДЭПАРТАВАЛІ

Алена ВАРАЖБЕЙ

Памочніка прадстаўніка Міжнароднай назіральнай місіі Максіма Кіцюка затрымалі на беларускай мяжы. Са штампамі аб дэпартаты на квітку яго адправілі назад ва Украіну.

Максіма Кіцюка, украінскага грамадзяніна, беларускія памежнікі знялі з цягніка Кіеў — Мінск ноччу 9 сакавіка. Пры праверцы дакументаў высветлілася, што яго прозвішча лічыцца ў базе дадзеных памежнай службы з паметкай «Уезд забаронены».

Памежнікі накіравалі запыт у Мінск, інфармацыя аб «статусе» Максіма Кіцюка пацвердзілася. «Аднак на якой падставе яго імя апынулася ў дадзеным спісе, ніхто з супрацоўнікаў памежнай службы растлумачыць не мог», — паведамляе Міжнародная назіральная місія.

Максім правёў ночь у камеры, у якой знаходзілася толькі прыкручены да падлогі табурэт. Супрацоўнікі памежнага атрада забралі ў яго мабільныя тэлефоны. І не рэагавалі на звароты аб неабходнасці звязацца з амбасадай Украіны ў Беларусі. Быў праведзены асабісты дагляд Максіма і дагляд рэчаў. Раніцай яго адправілі ва Украіну да станцыі Гарнастаеўка.

Праваабаронца заяўвіў, што такой інфармацыі ў камптары няма. «А каб даказаць гэта, я прапанаваў агледзець яго ў маёй прысутнасці», — нагадаў ён следчаму.

У камптары і на старых дысках была інфармацыя аб праваабарончай дзейнасці, уласныя артыкулы, фота-, відэа- і іншая інфармацыя, якія збираліся працяглы час. Як зазначыў Волчак, на камптары працавала яго жонка і вучылася дзіця. Згодна з артыкулам 13 Крымінальна-працесуальнага кодекса, кожны грамадзянін мае права на абарону ад незаконнага ўмяшання ў яго асабістасць.

У тым ліку ад замаху на тайну карэспандэнцыі і іншых паведамленняў. «Там захоўваецца асабістая інфармацыя — мая і маіх кліентаў», — падкрэсліў праваабаронца.

«Ствараецца ўражанне, што вобшук і выніще камптара і іншых носятцаў інфармацыі было падставай атрымаць дадзенія аб маёй асабістай і прафесійнай дзейнасці», — разюмаваў у хадайніцтве Волчак.

За два месяцы, паводле яго словаў, маглі ўжо тысячу разоў «праверыць» усе гэтыя дакументы. Па «справе 19 снежня» камптары і іншую аргтэхніку з носяткамі інфармацыі масава канфіскавалі ў актывісту, праваабаронца, журналістку. І ніхто не ведае, што з імі адбываецца, ці будуть яны аддадзены, і ў якім стане.

Алег Волчак заклікае падзяліць грамадзянінам таксама звязтаца ў КДБ і патрабаваць вярнуць сваю маёмастць.

Як адзначылі міжнародныя назіральнікі, раней Максім Кіцюк неаднаразова прыязджалаў у Беларусь у якасці памочніка назіральніка місіі. І гэтым разам ехаў у Мінск з мэтай ажыццяўлення праваабарончай дзейнасці. А менавіта для маніторингу «выканання Беларуссю сваіх асноўных міжнародных абавязкаў з сферы забеспячэння фундаментальных правоў і свабодаў чалавека».

«Пры гэтым Беларусь, як краіна-ўдзельніца АБСЕ, павінна садзейнічаць кантролю, у тым ліку і праваабарончаму, за выкананнем гэтих абавязкаў», — падкрэсліла ў сваім паведамленні Міжнародная назіральная місія.

Нагадаем, што місія была накіравана ў Беларусь Камітэтам міжнароднага кантролю за сітуацыяй з правамі чалавека ў Беларусі. Ён быў створаны кааліцыяй з больш чым 30 няўрадавых арганізацый краін АБСЕ 27 снежня 2010 года.

Місія аператыўна рэагавала на апошнюю падзею ў Беларусі. У прыватнасці, паведамляла ў міжнародныя структуры пра масавыя вобшукі, пераслед беларускіх праваабаронцаў і журналісту, перашкоды ў доступе адвакатаў да палітвязненых, цікі на адвакатаў. А таксама заяўвіла аб намеры правесці маніторынг судовых працэсаў па крымінальнай справе па падзеях 19 снежня.

ПРЕМІЯ

АПЛАДЫСМЕНТЫ НАСЦЕ

Альбіна ВІШНЕЎСКАЯ

Прэмія за мужнасць сярод дзесяці жанчын з розных краін свету ўганаравана 20-гадовая Наста Палажанка. Упершыню паўрэзатам прэстыжнай міжнароднай узнагароды стала беларуска.

Цырымонія ўручэння прэміі адбылася 8 сакавіка ў Вашынгтоне. Намесніца старшыні «Маладога фронту» Наста Палажанка не змагла на ёй прысутнічаць. Бо вызваленая пад падпіску аб нявыездзе з СІЗА КДБ, дзе прафіляла два месяцы. Дзялчына з'яўляецца абвінавачанай па «справе 19 снежня».

Хілары Клінтан сказала пра немагчымастць Насты прыехаць на цырымонію, гэтаксама як і Ёані Санчэз з Кубы. «Наста Палажанка з Беларусі жыве ў такія цяжкія часы», — сказала спадарыня Клінтан. — У краіне ў Еўропе, якая па-ранейшаму прыгнітае свой народ, фальсіфікуе выбары, зняволвае палітычных апанентаў самымі жорсткімі і брутальнымі способамі. Але яна паўстала і выказалася».

Хілары Клінтан адзначыла, што дзялчына поўна рашучасці ў развіцці грамадзянскай супольнасці і палітычнай актыўнасці моладзі. І, «кідаючы выклік, яна смела дапамагае намеціць шляхі да мірнага дэмакратычнага грамадства». «Мы аплодіруем ёй!» — заяўвіла дзяржсакратар.

Премію за мужнасць, якая мае 4-гадовую гісторыю, Дзярждэпартамент ЗША прысуджае штогод 10 жанчынам розных узростаў і нацыянальнасцяў. Але ўсім ім уласціва адна якасць — выбітная мужнасць.

«Для мяне гэта прэмія — найперш удзячнасць усім тым людзям, якія выйшлі 19 снежня на плошчу», — сказала ў інтэрв'ю Рады «Свабода» Наста Палажанка. І, як адзначыла яна, гэта гонар за яе сяброў-маладафронтавцу. За Змітра Дашкеўчыча, Уладзіміра Яроменку, Алеся Кіркевіча, Эдуарда Лобава, а таксама за былога кіраўніка «Маладога фронту» Паўла Севярынца.

«За ўсіх, хто яшчэ застаецца за кратамі. І, безумоўна, калі гэта прэмія прысуджаецца жанчынам, я не могу не адзначыць мужчын Ірыну Халіп і Наталлю Радзіну, з якімі я была ў турме разам. Таму гэта прэмія — наша агульная, я не лічу яе персанальна маёй прэміяй», — заяўвіла Наста.

Салігорскага раёна адмовілася ўзбудзіць крымінальную справу — давядзенне да самагубства.

У Салігорску, як кажуць калегі, Яну ведалі перш за ўсё як душэўнага чалавека. Яна не проста як юрист дапамагала, але і як психолаг. «Таму яе добра помніць. І ўсе без тлумачэння разумеюць, што гэта не простое самагубства. А ўладай даведзенае. Я перачытаў яе старыя артыкулы. Яна як звон была ў Салігорску. Званіла, дзе бяспраё. Яна абараняла ўсіх: і апазіцыянераў, і не апазіцыянераў», — кажа Алег Волчак.

З сакавіка 2009 года Салігорскі раённы суд прызнаў Яну вінаватай у заведама ілжывым даносе на міліцыянта, капитана Пугача, які нанёс ёй пабоі. І вынес прысуд — 2,5 гады амбажавання волі (так званай «хіміі»). 6 сакавіка ў «Советской Белоруссии» рэдактар Павел Якубовіч апублікаваў паскіль, у якім ablі брудам жанчыну. А ўначы яе не стала. За паўтары месяцы за гэтага Яне споўнілася 33 гады.

«Фактаў было дастаткова, што чалавек не сам сышоў з жыцця, а яго падштурхнулі», — адзначыў Алег Волчак. Але прокуратура

ПАМЯЦЬ

ДВА ГАДЫ БЕЗ ЯНЫ

Таццяна ШЭЛЕГ

7 сакавіка споўнілася два гады, як не стала праваабаронцы Яны Паляковай. У Салігорску гэтым днём да яе магілы усклалі кветкі калегі і паплечнікі.

З-за сваёй грамадскай дзейнасці Яна Палякова была даведзена да самагубства. «І, натуральна, кожны год мы будзем яе ўзгадаваць. Як мы ўзгадваем і пра падпрыемствамі палітыкаў у дзень іх знікнення. Таксама будзем і пра Яну памятаць», — сказаў праваабаронца Алег Волчак.

Яну збівалі ў міліцыі, прымушаючы адмовіцца ад подпісаў, якія яна збрала за вылучэнне ў кандыдаты ў дэпутаты парламен-

тату.

«Фактаў было дастаткова, што чалавек не сам сышоў з жыцця, а яго падштурхнулі», — адзначыў Алег Волчак. Але пракуратура

КАНФЕРЭНЦЫЯ

ДЭМАКРАТЫ — ЗА БАЙКОТ

Барыс ВЫРВІЧ

5 сакавіка ў Магілёве ў грамадскім цэнтры «Кола» прайшла канферэнцыя дэмакратычных сіл Магілёўскай вобласці.

Удзел у ёй прынялі больш за сорак дэлегатаў, якія прадстаўлялі асноўныя апазіцыйныя палітычныя і грамадскія арганізацыі Магілёўскай вобласці, а таксама прадстаўнікі рэгіянальных кааліций дэмакратычных сіл.

На канферэнцыі былі падведзены вынікі ўдзелу ў кампаніі прэзідэнцкіх выбараў 2010 года, абмеркаваныя вонкі сучаснай грамадска-палітычнай сітуацыі ў вобласці і краіне, вызначылі на кірункі дзесянні дэмакратычных сіл вобласці на бліжэйшы час.

Дэлегаты канферэнцыі большасцю галасоў выказаліся за актыўны байкот маючых адбыцца ў 2012 годзе парламенцкіх выбараў. Магілёўскія дэмакраты лічаць, што няма сэнсу прымаць удзел у так званых «выборах», пакуль у краіне ёсць палітвязні і няма дэмакратычных зменаў у існуючым выбарчым заканадаўстве.

«Пакуль у турмах і пад следствіем знаходзяцца кандыдаты ў прэзідэнты і дэмакратычныя актыўісты, мы не маєм маральнага права ўдзельнічаць у любых выбарчых кампаніях», — выказаў сваё меркаванне старшыня рады Магілёўскай абласной кааліцыі дэмакратычных сіл Юрый Новікаў.

На выніках працы канферэнцыі была прынятая рэзоляцыя, у якой удзельнікі канферэнцыі звярнуліся да жыхароў Магілёўскай вобласці з прапанаваннем далучыцца да працы па пабудове свободнай, дэмакратичнай і квітнеючай Беларусі.

ЛІСТ
Я ГАНАРУСЯ ЖАНЧЫНАМ!

«Моцы духа і трываласці! Веры і надзеі!» Усяго гэтага пажадаў жанчынам і ўсім чытачам «Новага часу».

У рэдакцыі газеты атрымалі ад палітвязненага паштоўку «Са святам вясны». «Шчыра жадаю ўсім моцнага здароўя, шчасця і кахання, добра гастрою і ўсмешак!» — павіншаваў ён прыгожых палавін рэдакцыі з 8 сакавіка. І зазначыў: «Я ганаруся нашымі Беларускімі Жанчынамі!»

P.S. Нагадаем, лісты палітвязнію можна дасылаць на адрес:

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

РАЗБОРКІ. ПРАЦЯГ – 2

Сяргей САЛАУЁЎ

На носе ў Беларусі парламенцкія выбары. Відавочна, яны могуць прайсці з тым жа «гламурам», як і мінулыя презідэнцкія. З адноснай вольніцай у агітацыі, у рэгістрацыі прэтэндэнтаў на пасаду дэпутата Палаты прадстаўнікоў, з выкарыстаннем хай і абмежаванага, але права на радыё і тэлеэфір. Але беларуская апазіцыя, замест таго, каб прааналізаваць вынікі презідэнцкай кампаніі, пазначыць свае слабыя і моцныя бакі, працягвае займацца самаедствам. Нават не самаедствам — пажыраннем адзін аднаго.

На гэтым тыдні палена ў вогнішча падкінуў былы кандыдат на пасаду презідэнта ад Партыі БНФ Рыгор Кастусёў.

Рыгор Кастусёў

6 сакавіка на з'ездзе Гомельскай абласной арганізацыі Партыі БНФ Кастусёў заявіў, што ў перыяд выbaraў яго спрабавалі зняславіць, публіковалі на яго «пасквілі», прычым не ўладнія структуры. «У «Народнай волі» ў адным толькі нумары былі два такія артыкулы на мой адрас. Мы з Аляксеем Янукевічам былі ў Сярэдзіча, размалюлі з ім, але Сярэдзіч сказаў у адкрытую, што давайце гроши — і мы апублікуем артыкул, які вы замовіце. Гэта што — нармальна?» — сказаў Кастусёў.

Апроч таго, Кастусёў заявіў, што ад аднаго з кандыдатаў у презідэнты яму паступіла прапанова зняць кандыдатуру за пўную плату — 100 тысяч долараў. «Эта пропанова мне паступіла, калі з тым кандыдатам мы былі сам-насам у лесе. Але цікава, што спрапоўнікі КДБ пасля майго затрымання ў гутарцы са мной гаварылі менавіта пра такую лічбу, і сказаў, што, маўляў, мы цябе паважаем, што ты не ўзяў гэтыя гроши. Гэту «павагу» я не стаўлю сабе ў заслугу ад такой структуры. Я вам даю факты, а ацэнку гэтаму дадзім разам», — падкрэсліў Кастусёў.

Кастусёў наўпраст заявіў, што ў перыяд збору подпісаў і агітацыі ў яго адрас ад лідараў апазіцыі прых-

одзілі звароты з угаворамі аб зняці, з подкупам і шантажам. «Апошняя пропанова была такая, што, маўляў, ты здымай свою кандыдатуру, а на наступным з'ездзе БНФ мы цябе вылучым на пасаду старшыні і падтрымаем сваёй групай, каб цябе абрали. Размова была якраз напярэдадні рэгістрацыі кандыдатаў у презідэнты», — сказаў Кастусёў.

Гэтыя заявы выклікалі шмат абурэння ў тых, каго Кастусёў звінаваціў. «Мы ніколі не прапаноўвалі Кастусёву зняць свою кандыдатуру на презідэнцкіх выбарах у абмен на падтрымку пра выбарах старшыні Партыі БНФ», — заявіў былы старшыня партыі Вінцук Вячорка. А галоўны рэдактар «Народнай волі» Іосіф Сярэдзіч заявіў: «Да апошняга часу гісторыя Шклова (Кастусёў) жыве ў гэтых райцэнтраў» ведала Ілжэдзіцтвія. Цяпер вось з'явіўся яшчэ лжэц Кастусёў. Ні пра якія гроши я з ім наогул не размаўляў, як ніколі не размаўляў на гэту тэму і з іншымі кандыдатамі ў презідэнты. За паклён, за хлусню абавязкова пацягну Кастусёва ў суд. І ён ніколі больш не з'явіцца на парозе рэдакцыі».

Пры ўёсі павазе да спадара Кастусёва, ягоныя звесткі выклікаюць сумнені. Па-першае, інфармацыя пра зняцце за 100 тысяч долараў. Гэта альбо правакацыя, альбо фэнтэзі. Калі сапраўды супрацоўнікі КДБ пасля яго затрымання казалі пра такую лічбу, то гэта правакацыя. І таму не варта Кастусёву хаваць імя неназванага «кандыдата ў презідэнты». Крайна павінна ведаць сваіх герояў.

Па-другое, падкупляюць альбо больш моцных, альбо з большымі. Кастусёў чатыры назіральнікі Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека АБСЕ прыбылі ў Беларусь 9 сакавіка, каб назіраць за ходам судовых пасяджэнняў па справе аб масавых беспарадках

Першыя чатыры назіральнікі Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека АБСЕ прыбылі ў Беларусь 9 сакавіка, каб назіраць за ходам судовых пасяджэнняў па справе аб масавых беспарадках

рэсурсамі. Прынамсі, тых, хто можа ўмацаваць кампанію «іншага неназванага кандыдата». Кампанія ж Кастусёва была не больш моцнай, чым кампаніі таго ж Саннікава, Някляева ці Раманчука. Гэта было бачна проста па пікетах і сцягах...

Па-трэцяе, пра з'езд БНФ. Каму, як не Кастусёву ведаць, што пасля выbaraў у партыі намячалася «вялікая чыстка» ад тых, хто не падтрымаў Кастусёва, а працаў на іншых кандыдатаў. Альбо ўговуле не працаў. Пра якую «сваю групу» ў гэтым выпадку можа ісці гаворка?

Пакуль беларуская апазіцыя сваіцыца міжсобку, найбольш прынцы-

павия заходняя арганізацыі спрабуюць націснуць на кірауніцтва Беларусі з мэтай вызвалення палітвязняў. Праваабарончая арганізацыя «Міжнародная амністыя» зноў заклікала накіроўваць лісты Аляксандру Лукашэнку і генеральному прокурору Рыгору Васілевічу з патрабаваннем вызваліць усіх затрыманых па справе аб масавых беспарадках у Мінску 19 снежня. Адпаведны зварот 7 сакавіка быў размешчаны на сайце арганізацыі.

«Міжнародная амністыя» заклікае запатрабаваць вызвалення ўжо асуджанага Аляксандра Астрошчанкава і яшчэ 11 чалавек, якіх праваабарончая арганізацыя прызнала вязнямі сумлення; правядзення незалежнага расследавання заяў аб катаванні зняволеных у ізоляторы КДБ і доступу медыцынскіх экспертаў да ўсіх затрыманых.

Арганізацыя заклікае нагадаць беларускім чыноўнікам, што краіна падпісала Міжнародны пакт аб грамадзянскіх і палітычных правах і павінна не дапускаць катаванні і нечалавечага абыходжання, праводзіц аператыўнае і незалежнае расследаванне заяў па адпаведных фактах.

«Міжнародная амністыя» нагадвае, што прызнала вязнямі сумлення Аляксандра Астрошчанкава, Андрэя Саннікава, Дзмітрыя Бандарэнку, Уладзіміра Някляева, Мікалая Статкевіча, Ірыну Халіп, Наталлю Радзіну, Анастасію Палаханку, Аляксандра Фядуту, Паўла Севярынца, Анатоля Лябедзьку, Алеся Міхалевіча, Уладзіміра Кобеца, Аляксандра Арастовіча і Сяргея Марцалава.

Першыя чатыры назіральнікі Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека АБСЕ прыбылі ў Беларусь 9 сакавіка, каб назіраць за ходам судовых пасяджэнняў па справе аб масавых беспарадках

I гэтыя спробы даюць плён. Першыя чатыры назіральнікі Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека АБСЕ прыбылі ў Беларусь 9 сакавіка, каб назіраць за ходам судовых пасяджэнняў па справе аб масавых беспарадках. Назіральнікі змогуць прысутнічаць на працэсах Дзмітрыя Мядведзя, а таксама расійскіх грамадзян Івана Гапонава і Арцёма Бэрсуса, судовы разбор у дачыненні да якіх быў адноўлены 10 сакавіка.

Эксперты БДІЧ будуць назіраць за асноўнымі судовыми разборамі па справе аб масавых беспарадках, па выніках маніторынгу бюро апублікуе справаздачу.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

АЛЯКСАНДР ХАРЫТОН

Прадстаўнік Міністэрства Аляксандар Харытон, вядомы шэрагам спраў супраць грамадскіх арганізацый, што завяршыліся іх ліквідацыяй. Цяпер ён мае дачыненне і да Беларускага Хельсінскага камітэта. 12 студзеня, пасля таго як праваабаронцы пайнфармавалі спедкладчыка ААН па пытаннях незалежнасці суддзяў і адвакатаў Габрыэлю Кнауль аб фактах ціску ўлад на адвакатаў, якія абарањаюць фігурантаў крымінальнай справы аб масавых беспарадках 19 снежня, Міністэр вынес пісьмовае папярэджанне БХК «з парушэнне заканадаўства аб грамадскіх аўяднаннях, сродках масавай інфармацыі, распаўсюджванне няпэўнай інфармацыі, што дыскрэдытае праваахоўныя органы і органы юстыцыі рэспублікі, уласны статут арганізацыі». Аляксандар Харытон лічыць абурэнчым вынесенем папярэджанне Распубліканскаму праваабарончаму грамадскому аўяднанню «Беларускі Хельсінскі камітэт» (БХК). Пра гэта ён заявіў 9 сакавіка ў Вярхоўным судзе падчас разгляду скаргі БХК на папярэджанне Міністэрства.

Харытон адзначыў, што ў паведамленні спедкладчыку ААН БХК заявіў, што 19 снежня на плошчы Незалежнасці сабраліся ад 10 да 20 тысяч чалавек, якія пратэставалі супраць «фальсіфікацыі вынікаў презідэнцкіх выбараў». Па меркаванні Харытона, ужо гэтым БХК парушыў заканадаўства, паколькі тагоў тэрміна, як «фальсіфікацыя презідэнцкіх выбараў», у Выбарчым кодэксе няма, а ёсць тэрмін «парушэнні падчас выбараў». Ён палічыў тэндэнцыйнымі прыведзеныя ў паведамленні лічбы. Паводле яго слоў, БХК паведамляла пра больш чым 700 затрыманых у выніку масавых беспарадкаў у Мінску 19 снежня 2010 года, пра 25 авінавачваных ва ўдзеле ў гэтых беспарадках і пра 15 падзраваных ва ўдзеле ў іх. Аднак, як сказаў Харытон, у паведамленні не называюцца прозвішчы 700 затрыманых, 25 авінавачваных і 15 падзраваных. Акрамя таго, не гаворыцца, у чым яны падзражаюцца.

НАДЗЕЯ СКАРДЗІНА

Беларуская біятланістка Надзея Скардзіна дапусціла адзін промах на індывідуальнай гонцы на Чэмпіянаце свету ў Ханты-Мансійску і фінішавала чацвёртай.

Дыстанцыю 15 кіламетраў яна пераадолела за 50 хвілін 10 секунд з адной штрафнай хвілінай. Скардзіна на 3 хвіліны 1,7 секунды адстала ад пераможца гонкі Хелены Эххольм са Швецыі (без промахаў), на 45,9 секунды — ад немкі Ціны Бахманн, якая заняла другое месца, і на 9,6 секунды — ад бронзавага прызёра украінкі Віты Семярэнкі.

Астатнія беларускія біятланісткі не ўвайшлі ў першую дзесятку: Дар'я Домрачава заняла 19-е месца, Людміла Калінчык — 56-е, Вольга Назарава — 58-е сярод 96 удзельніц.

«Мы з сяброўкамі па камандзе абмяркоўвалі надвор’е, думалі, як лепш справіцца з такімі ўмовамі. У выніку атрымалася, што мне вецер згуляў нават на руку. На першых трох агнявых рубяжах ён практична не турбаваў, а вось на заключнай «стойцы» мяне накрыў моцны парыў. У выніку адзін са стрэлаў сышоў паблізу мішэнія. У любым выпадку, я вельмі задаволеная сваімі вынікамі. Гэта мае лепшае дасягненне ў кар’еры», — сказала Скардзіна.

ЮРЫЙ БАЗАН

Аўтарадыё» выйгравала суд у Мінінфармациі — Вышэйшы гаспадарчы суд прызнаў несанкцыонаваным папярэджанне Міністэрства інфармацыі, вынесеное ЗАТ «Аўтарадыё», і рашэнне Распубліканскай камісіі па тэлебачанні і радыёвяшчанню аб спыненні вяшчання радыёстанцыі.

Суддзя Валер Шобік абавязаў міністэрства і камісію, якія функцыянуюць пры ім, выплатіць ЗАТ «Аўтарадыё» ў агульной суме 1,4 мільёна рублёў судовых выдаткаў.

Як паведаміў БелаПАН галоўны рэдактар «Аўтарадыё» Юрый Базан, пры ўдалым збегу акалічнасцяў трансляцыя радыёстанцыі можа быць адноўленая да канца наступнага тыдня. Месяц прастою радыёстанцыі Базану нікто не кампенсаваў.

Папярэджанне было вынесеное Мінінфармам 10 студзеня, што стала адной з падстаў для спынення вяшчання радыёстанцыі 12 студзеня па рашэнні Распубліканской камісіі па тэлебачанні і радыёвяшчанню.

Паводле афіцыйнай фармулёўкі, прычынай папярэджання і спынення вяшчання «Аўтарадыё» стала распаўсюджванне ў эфіры радыёстанцыі інфармацыі, «якая змяшчае публічныя заклікі да экстремісцкай дзеяйнасці» — прэтэнзія былі да фразы экспанента Андрэя Саннікава ад тым, што «лес краіны вырашаецца не на кухні, а на плошчы».

Кандыдат лінгвістичных навук Аксана Шчарбакова правяла на запыце «Аўтарадыё» лінгвістычны аналіз і зрабіла заключэнне, што ролік «па свайму зместу і танальнасці не ўтрымлівае якіх-небудзь заклікаў і лозунгаў».

ГРАМАДСТВА

► ДАРОГА

«ВІЛКА» ПАКАРАННЯУ — ГЛЕБА ДЛЯ КАРУПЦЫ

За актыўнасць і прынцыпавасць Аляксандра Канапліцкі — былы старэйшы следчы па асабліва важных справах следчага камітета МУС аддзела дарожна-транспартных здарэнняў па гораду Мінску — займеў шырокую вядомасць у вузкіх колах. Супрацоўнікі дзяржаўтаіспекцыі атрымалі нелегальную каманду не запрашаць да ўдзелу ні ў якіх грамадскіх дыскусіях. «Але ўжо сфарміравалася кола аднадумцаў, ёсьць сайт [www.stop-gai.by](http://stop-gai.by), на якім змешчана мноства матэрыялаў на дарожна-транспартную тэматику. Цяпер Аляксандар выконвае экспертызы па дарожна-транспортных здарэннях, дапамагае разбірацца з ДТЗ, а таксама актыўна ўдзельнічае ў грамадзянскіх кампаніях, звязаных з дарожна-транспортнай тэматыкай.

Са студзеня гэтага года беларускія кіроўцы ездзяць па новых правілах: уступіла ў сілу новая рэдакцыя правілаў дарожнага руху. Якраз пра асаблівасці гэтага дакумента з Аляксандрам Канапліцкім размаўляе журналіст «НЧ» Вольга Хвойн.

— Правілы дарожнага руху я перачытаў кожны месяц. Такая спецыфіка маёй працы. Правілы гэтыя міняюцца штогод, і з кожным разам становяцца ўсё горшымі. Напрыклад, супяречнасці пачынаюцца на этапе азначалення з тэрміналогіяй. Што ўваходзіць у паняцце «дарога»? Чытаем: «Адна ці некалькі праезджых частак, трамвайнія шляхі, тратуары, пешаходныя, веласіпедныя дарожкі». Значыць, прылеглыя тэрыторыі — двары — не ўваходзяць у дарогу. Чытаем далей: «Прылеглыя тэрыторыі — тэрыторыі, што непасрэдна прылягаюць да праезджых частак дарогі». А ў першым пункце правілаў гаворыцца, што правілы дарожнага руху вызначаюць парадак руху на дарогах Рэспублікі Беларусь. Атрымліваецца, што ў дварах ПДР не дзейнічаюць. Такіх неадпаведнасцяў мноства. Вось яшчэ прыклад. Канец пад'ёма, машина ідзе на абгон, сутыкаецца на сустрэчнай — хто вінаваты? Цяпер абгон напрыканцы пад'ёма дазволены.

Дарожна-транспартнае здарэнне — здарэнне, што адбылося з удзелам хайцаў аднаго механічнага транспортнага сродку, які знаходзіцца ў руху. Веласіпедыст ехаў па дарозе і разбіўся — ён ўдзельнік руху, ехаў па дарозе, а дарожнага здарэння няма. Аўтамабіль — механічны транспартны сродак, які мае не меней за чатыры колы, размешчаныя не менш чым на дзвюх восіах, за выключэннем колавых трактароў і самаходных машын. Механічны — гэта значыць з любым рухавіком. У гэтай частцы пытанняў няма. Пра чатыры колы — таксама нармалёва. Але вось наконт восіяў — у сучасных аўтамабілях восіяў няма. Восі засталіся ў асноўным толькі на прычэпах. У аўтамабіляў, як правіла незалежная падвеска ўсіх колаў. З гэтага вынікае, што любы транспортны сродак з незалежнай падвескай не з'яўляецца аўтамабілем і на яго кіраванне права не патрэбныя.

— Ці многа канфліктных сітуацый з удзелам веласіпедыстаў?

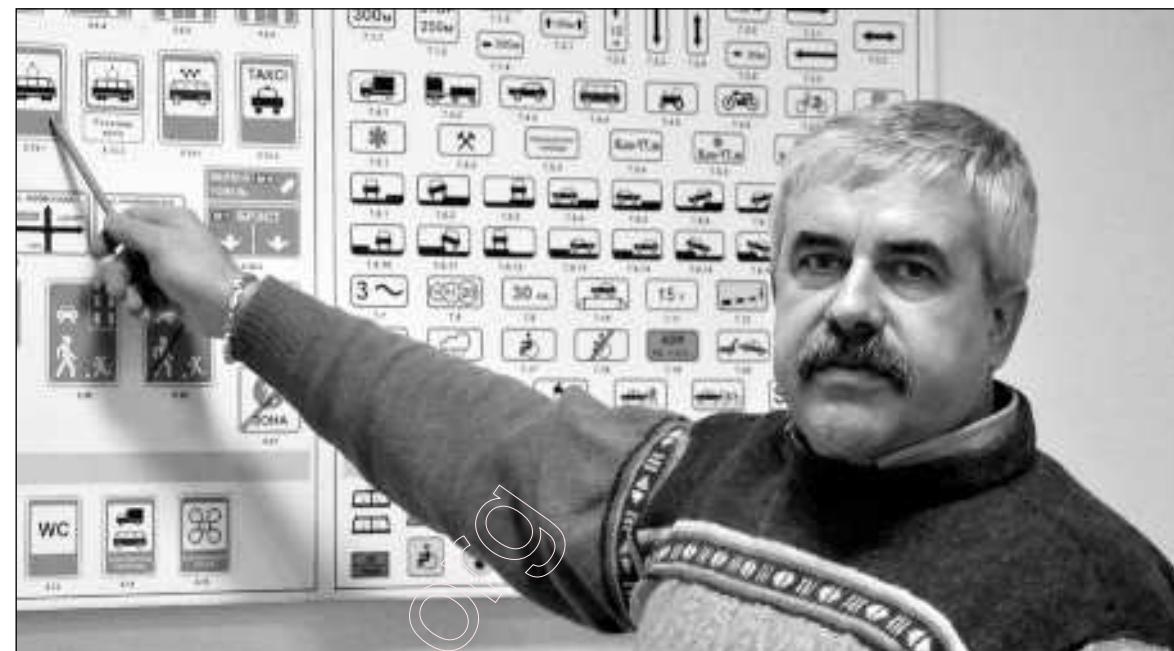

— Ад іх проста адмахваюцца. Па цэнтральному праспекту рух веласіпедыстаў забаронены. Але калі веласіпедыста спыняць, да-кументаў чалавек не прад'явіць, бо вазіць іх з сабою не абавязаны. Да ўсяго некуды трэба забіраць веласіпед. Занадта многа клопату. Больш праста даішніку зрабіць выгляд, што веласіпедыста ён не бачыць, а спыніць некалькі машын і аштрафаваць — дакументы, грошы ў кіроўцаў з сабой.

— У Вас столькі наракання на змест ПДР, але ж іх пішуць людзі, якія мусіць ведаць правімет.

— У рэспубліканскай аўтаіспекцыі працујуць усяго каля 30 чалавек, і толькі некалькі з іх займаюцца распрацоўкай правілаў. Але большая часка гэтых людзей не стала на дарозе ў якасці інспектараў паставай службы. І яны не ведаюць, як ствараныя імі правілы будуць дзейнічаць на дарозе. Ніхто не спрабуе зладзіць абмеркаванне правілаў, напрыклад, з выкладчыкамі аўташкол, якія працујуць з будучымі вадацелямі, і добра ведаюць усе хібы правілаў дарожнага руху.

Найперш на дарозе мусіць быць бяспека. Атрымліваецца, што ДАІ лабіруе такім чынам нейкія свае інтарэсы? Людзі судзяцца па два-тры гады з супрацоўнікамі аўтаіспекцыі. Спрэчных сітуацый вельмі многа, людзі шукаюць

экспертаў, калі вырашаюць подобныя праблемы, а незалежных экспертаў вельмі мала. І ў мянэ часам фізічна не халае часу, каб усіх ахвочых пракансультаваць, усім дапамагчы.

Што тычыцца ДТЗ, то схемы здарэнняў, якія афармляюць інспектары на месцы аварый, выклікаюць мноства пытанняў, невінаватыя выглядае вінаватым, і суды бяруць да ўвагі такую інфармацыю. Я быў на прыёме ў начальніка ГУУС Леаніда Фармагея, у намесніка міністра, прапаноўваў бясплатна правесці заняткі з асабістым складам. «Не, — кажуць, — у нас усё добра». Даішнікі карыстаюцца tym, што могуць рэгуляваць парадак цэнаў і прапаноўваць прызнаць віну, заплаціць мінімальны штраф. І чалавек, натуральна, узважвае: суд, позва, экспертыза — усё каштует грошай, а ці выйграе — не вядома.

«Адмазаць» вінаватага ў прынцыпе не складана. Уявім, я начальнік ДАІ. Прызначаю некага вінаватым, прапаную адкупіцца мінімальным штрафам. Калі чалавек пагодзіцца, то сапраўдны вінаваты можа спаць спакойна, калі ж пойдзе судзіцца, то можна зацягніць разгляд справы, а потым напісаць заключэнне, што тэрмінны прыцягненне да адказнасці скончыліся. У народзе ўжо прымаўка з'явілася: мянэ «прызначылі» вінаватым.

Напрыклад, радарам «Візір» можна зрабіць любую хуткасць для статычнай машины. То бок машины стаіць, а радар паказвае, што яна едзе і нават з перавышэннем хуткасці. І такіх радараў на ўсю Беларусь закуплены сотні, а можа і тысічы. Аўтар кнігі «Страты ў дарожным руху» спадар Врубель піша: штогод на дарогах Беларусь губляе каля чатырох мільярадаў умоўных адзінак, сацыяльныя страты складаюць каля 50 працэнтаў. Я не эканаміст, і прыводжу вам афіцыйныя лічбы, апублікаваныя ў 2003 годзе, а цяпер машын яшчэ больш. Як бачыце, страты складаюць блізу адной дзесятага бюджету краіны. Просты прыклад: здараюцца на вуліцы ДТЗ, даішнікі вешаюць дарожны знак. Кіроўцы ў гэтым месцы скідваюць хуткасць, газуюць — палічыце, колькі маем у такіх месцах разбітых падвесак, стратаў паліва... У развітых краінах кошт жылля, што знаходзіцца побач са штучнымі перашкодамі на праезджай частцы, звычайна больш нізкі. А ў нас панакладаў «лляжачных паліцэйскіх», ніхто не думае пра экалогію...

Адночы пабачыў, як малююць разметку не адпаведна стандарту. Спыніўся, сказаў, што няправільна яны робяць. Адказаў: «Мужык, ты некуды ехаў? Ну і едзь далей, а ў нас белая фарба скончылася, таму жоўтай малюю».

— Вы працеваўлі ў сістэме дзяржаўтаіспекцыі, таму «кухня» вядомая. Што стварае глебу для карупцыі ў гэтай сферы ў Беларусі?

— Ну, глядзіце. Кіроўца пашыруюць правілы дарожнага руху. Што яму прасцей: заплаціць афіцыяна ці без квітанцы палову, бо каму трэба, каб штраф вісеў у картатэцы? Вось і адказ на пытанне — ёсьць «вілка» пакарання «кад і да». Калі б было цвёрдае пакаранне за кожнае парушэнне, гэта істотна скараціла б магчымасці для карупцыі. Знак «хуткасць» — у кодексе за парушэнне знака штраф адзін, за перавышэнне хуткасці — штраф іншы. Пакуль ёсьць такія пытанні, будуць і розначытанні.

Скаргі ў праکуратуру, судовыя працэсы ў навядзенні парадку дапамагаюць мала. Даўёдка не ўсе праکуроры і судзі ведаюць спецыфіку і тонкасці такіх спраў. Я быў на стажыроўцы ў Германіі, і там спрэчныя па дарожна-транспартных здарэннях вядзе адмысловая катэгорыя суддзяў. А калі чалавек нават правоў кіроўцы не мае, то як ён можа разбірацца ў спрэчных дарожных сітуацыях?

Беларускія кіроўцы баяцца карысціцца магчымасцямі спрошчанага афармлення ДТЗ з прычыны няўпэўненасці ў ацэнцы першапачатковай шкоды, — заяўляві начальнік управління метадалогіі арганізацыі і акутарных разлікаў Беларускага бюро па транспартным страхаванні Раіса Аляксандровіч. Па яе словам, праблемай таксама з'яўляецца выяўленне асобы, вінаватай у здзяйсненні ДТЗ, што ўдзельнік здарэння павінны зрабіць самастойна.

З другіх паловы 2010 года ў Беларусі кіроўцам прадстаўленая магчымасць аформіць ДТЗ без выкліку ДАІ пры наяўнасці некалькіх умоў: сядзіб іх — шкода не больш за 200 ёура, ДТЗ з удзелам не больш двух транспартных сродкаў, адсутнасць шкоды жыццю і здароўю людзей, наяўнасць у кіроўцаў правоў адпаведнай катэгорыі і дамоў абавязковага страхавання, адсутнасць прэтэнзій бакоў адзін да аднаго.

Па інфармацыі Раісы Аляксандровіч, за паўгоду ў страхавыя арганізацыі пасля спрошчанага афармлення ДТЗ звярнулася ўсяго 413 чалавек, што складае 0,1% ад усіх заяўленых у гэты перыяд страхавых выпадкаў. Большаясць кіроўцаў спадзяюцца, што выклік ДАІ ўзаконіць факт ДТЗ і дазволіць у канчатковым выніку атрымаць рэальнае пакрыццё, мяркую спецыяліст.

Раіса Аляксандровіч таксама паведаміла, што аблікаркоўваецца пытанне аб стварэнні інстытута страхавых камісаў, які дзейнічае ў Еўропе. Гэта робіцца з тым, каб з наступствамі ДТЗ, у якіх не пацярпелі людзі, разбіраліся страхавыя кампаніі, а не ДАІ.

► З НАГОДЫ

ВІТАННЕ СВАБОДЫ

Аляксей ХАДЫКА

Апошнім часам розныя падзеі сплытаюца ў настолькі цесны вузел, што схаваныя кантэксты робяцца гранічна зразумелымі.

Вось паказальны шэраг. 8 сакавіка прадстаўнік МЗС Сербіі дэклараўаў, што следам за ЕС Сербія прызнае спіс забароненых да ўезду ў краіну беларускіх чыноўнікаў на чале з Лукашэнкам.

А знакаміты брытанскі драматург Том Стопард 7 сакавіка паведаміў, што яго ініцыятыва «Free Belarus Now» разам з Міхailom Гарбачоўым, Вацлавам Гавэлам, «Свабодным тэатрам» і шэрагам выдатных акцёраў (Джорджам Клуні, Майклам Дугласам, Маркам Нопфлерам, Сігурні Уізверды і іншымі) з дапамогай юрыстаў падрыхтавала позвы па сітуацыі ў Беларусі.

Том Стопард 7 сакавіка паведаміў, што яго ініцыятыва «Free Belarus Now» з дапамогай юрыстаў падрыхтавала іскі па сітуацыі ў Беларусі

Яны пойдуть у чатыры інстытуцыі ААН: у Камітэт па правах чалавека, спецдакладчыку ААН па незалежнасці суддзяў і адвалатаў, спецдакладчыку па пытаннях абароны свабоды перакананняў і выкаванняў і спецыяльнаму

прадстаўніку генеральнага сакратара ААН у пытанні праваабаронцаў. А таксама ў артыкуле ад 8 сакавіка ў брытанскай газеце «The Independent» сэр Стопард заявіў, што пасля сведчанняў пра катаванні ў турме кандыдата ў прэзідэнты Алеся Міхалевіча (і іншых) наспеў час падачы ў цывільны суд прыватных іскаў асаўбіста супраць Лукашэнкі.

Але хацелася звярнуць увагу на тое, што пра наспяванне крытычнай сітуацыі для рэжыму сведчаць нават больш дробныя факты. Мы анансавалі прыезд у Мінск на канцэрт 7 сакавіка знакамітага металічнага гурта «ACCEPT». Таго самага, які, не пазбаўлены шанавання гуманітарных каштоўнасцяў, праславіўся тым, што ў 1980-я ўсе прыбылкі ад аднаго са сваіх альбомаў пералічыў галадоўцам Эфіопіі.

На кароткай імправізаванай прэс-канферэнцыі ў мінскім аэропорце фронтлайн-гітарыст групы Вольф Хоффман сказаў таксама нешта не тыповае для залётных знакамітасцяў — «гасцей сталіцы». Ён не адзначыў «чысціню і парадак у горадзе» (перад тым гурт канцэртаваў у Мінску ў 2005 годзе). Але скажаў, што музыкі абавязкова пройдзіцца вуліцамі «гэтага прыгожага еўрапейскага горада», ад якога яны атрымліваюць асалоду, і абавязкова завітаюць у адзін з музеяў. А таксама пра тое, што ва ўзросце далёка за 40 яны нарэшце маюць найлепшую аўдыторыю: старыя прыхільнікі не згубіліся, а на канцэрты разам з імі прыходзяць моладзь і дзеці.

Так жа было: у амаль поўным (а ўлічваючи танцпол — перапоўненым) Палацы спорту пад ашаламляльны гук танчылі і спявалі нават дзеткі трошкі старэйшыя за 5 гадоў. У сядзінне канцэрта прагучала адна з нешматлікіх павольных кампазіцый «Халодныя зімовыя вечары» са словамі: «Халодныя зімовыя вечары, халодныя зімовыя сны. Яны адбіваюць гукі майго сэрца — гэта смак свабоды...» Пасля песні саліст некалькі разоў звярнуўся да залы: «Падымайце

Безумоўна, знакамітая песня часоў «Салідарнасці» Яцэка Качмарскага «А сцены зруйнавацца» паўсталі трошкі раней за песню «Balls to the wall» (1983) «ACCEPT». Але свае песні «ACCEPT» праспяваваў беларусам вельмі своечасова. Магчыма, не ўсе ў канцэртнай залі Палаца спорту ведалі словаў песні — але траціна гледачоў падпівали музыкам. Магчыма, не ўсе зразумелі сэнс паслання: бо ніхто не выгукаваў палітычных слоганаў і не падымаў сцягоў.

Але культура відавочна замыкае сваё сэнсавае кола: мала хто ведае, што Том Стопард, які зараз змагаецца за свабоду Беларусі, калісці ўчыльна супрацоўнічай з Фасбіндэрам, — аўтарам выдатнай стужкі «Замужжа Марыі Браўн». Стужкі пра цяжкае падыманне з каленяў укрыжаванай на раздарожжы гісторыі паваенай Германіі. І зараз нямецкі гурт кажа беларусам на тонкай мове мастацства: час уздымацца з кленяў.

▼ КАЛОНКА КАНСТАНЦІНА СКУРАТОВІЧА

ЗА ГЭТА І Б'ЮЦЬ

Як сябе не засцерагай
ад непрыемных
адчуванняў, цалкам
гэта ні ў каго не
атрымліваецца
зрабіць. То светло
пагасне падчас
трансляцыі
футбольнага матчу,
то ў краму малако
не завязуць. І
амаль немагчыма
пазбегнуць

катэгарычных меркаванняў пра слабасць беларускай
апазіцыі.

Дый якое ж там «амаль». Проста немагчыма. Зойдзеш у сеціва, толькі пра гэта і гамонка. Чужыя — увогуле катэгорычныя: Лукашэнка — дыктатар, але ж і апазіцыя слабая і неарганізаваная. Не так даўно пабывала ў краіне не вельмі вядомая дзяячка (дарэчы, некалі суайчынніца) і дзіву даецца: «Апазіцыя ў Беларусі вельмі слабая і раз'яднаная. Гэта факт».

Дарэчы, дзяўчына прыехала з вельмі дэмакратычнай еўрапейскай краіны — манархіі, дзе нават кароль у сваіх высокіх справах кіруеца заканадаўствам. Дзе ніхто нават і не падумае пра тое, каб стварыць такую выбарчую камісію, якая б падлічвала галасы на карысць толькі аднаго кандыдата.

Цытую далей: «Адміністрацыі Лукашэнкі не трэба было нічога фальсіфікаваць на выбарах або апранаць «яковыя рукавіцы». У рэжыму ёсьць даволі моцная падтрымка беларускага народа. Вядома ж, не 80% галасоў. Прыкладна 40–45%. Этага б хапіла для перамогі на выбарах». Насамрэч, магло бы і хапіць. Каб была ў яго такая задума — правесці нарэшце гэтыя выбары.

Тэлефануе знаёмы, як кажуць, «кіраунік сярэдняга звяза» на адным з мінскіх прадпрыемстваў. Ён з калегамі даволі актыўна рыхтаваўся да гэтай падзеі (выбараў). Што яны будуць галасаваць «супраць», сумневу не было. Райліся, за каго прагласаваць, за якую праграму. І таму расчараўаныя: «У яго такіх працэнтаў не было нават на піку папулярнасці». Людзі ведаюць, што кажуць. Як хутка час бяжыць, як хутка ў жыцці ўсё мяняецца! Раней лічылі за свята схадзіць на «кожную Плошчу», а зараз пад рукою нітрализэрын трymаеш. Пачнүць даганіць, сам па сабе здохнеш. А ўсё-такі думаеш — траба было схадзіць...

Суседка ляжала падчас «кампаніі» ў лякарні. Жыла, можна сказаць, у часовым палітычным жаночым калектыве. Дзе самае рознае «пераціраеца» ў дзуйгіх размовах пра тое, што было, ёсьць і будзе. Своеасаблівая жаночая партыя «Надзея». Аказаўся, не. Як скрынью па палатах насілі, амаль кожная аў'яўляла, што «за гэтага» нішта не прагаласуе. А як пачулу пра вынікі галасавання — адно питанне: «Як? Як такое магло здарыцца? Выходзіць, што нас падманваюць, за нос водзяць?»

Выходзіць. І якім бы «простым» не быў чалавек, яго такое становішча задаволіць не можа. А людзі на самай справе вельмі далёкі ад палітыкі. Ім падаецца, што дастатковая падаць свой голас, і яго ўлічаць.

Маніць і праз тэлебачанне і газеты. У ход ідзе ўвесе арсенал палітычнай дэмагогіі, напрацаваны шматлікімі гебельсамі. Прыкладам, не кажуць прауды. Памятаю, напярэдадні рэферэндуму 1996 года ў рэдакцыю забег некта ад Вардамацкага. Яны праводзілі аптытанне, як хто збіраеца галасаваць. Атрымлівалася, што лукашэнкаўская папраўкі да Канстытуцыі падтрымлівае большасць рэспандэнтаў. Але сітуацыя змянілася на процілеглую пасля таго, як тым жа самым людзям прапанавалі ўважліва прачынцаў і асэнсаваць гэтыя папраўкі. Найбольш выразна гэта прайяўлялася ў пытанні аб праве прэзідэнта фармаваць свой уласны не падкантрольны нікому бюджет.

Ёсьць сядро беларусаў і натуральныя дурні, але ж відавочна, што для фармавання пастаяннай «канстытуцыйнай большасці» іх колькасці не хапае.

Сапраўды, падтрымка ў Лукашэнкі была. Але не такая выключная, каб ён свае непамерныя палітычныя амбіцы мог задавальняць законнымі сродкамі. Каб не пэцкаць руки, або, крый Бог, не надзяўляць «яковыя рукавіцы». Доказам таму сталі выбары ў Вярхоўны Савет 1995 года. Ён тады нудна тлумачыў, што яму не трэба дадатковых пайнамоцтваў, бо і так ёсьць — царскія. І раптам непасрэдна на выбарчым участку заклікаў выбарчыку не галасаваць, бо гэтыя абавязкова падмануць.

Але выбары ў ВС ўсё ж такі адбыліся, і парламент аказаўся не такім ужо і ручным. Ледзь да імпічменту справа не дайшла, давялося ненавісны «орган народнага ўлада» сілай разганаць і організацыйна ліквідоўваць.

Натуральная, ўсё зачысцілі, падміялі, каб і следу на засталося. Далей можна было б ладзіць «настоянніе» выбары. Канкурэнтныя, празрыстыя, з удзелам назіральнікаў, а галоўнае, прадстаўніцтваў пры падліку галасоў. Пасля трэба было, хай сабе 10, 15, 20% месцаў у палаце аддаваць апазіцыі. А тыха б вэрхалу нарабілі. А калі 40–45%, што цалкам адпавядае логіцы палітычнай сітуацыі, Лукашэнка не змог бы прыбраць да рук нават самыя лаяльныя парламент.

Пачалася б рэальная палітыка з характэрным для яе зрываннем усіх і ўсялякіх масак. Праз нейкі час давялося б з'ядзкаць са сталіцы ды дапамагаць Галіне Радзівонаўне апрацоўваць «фамільныя сotki».

Не, спадарства, апазіцыя моцная. За гэта і б'юць...

ЭКАНОМІКА

6

ЗВАРОТ

ПРАПАНОВЫ ГРАМАДЗЯНСКАЙ СУПОЛЬНАСЦІ

9 сакавіка ў Палату
прадстаўнікоў
Нацыянальнага сходу
і ў Савет міністраў
передадзены
калектыўны зварот
па праекце Закона
«Аб некамерцыйных
арганізацыях».

Зварот падпісалі 110 некамерцыйных арганізацыяў розных арганізацыйна-прававых формаў і накірункаў дзеянісці, якія аб'ядноўваюць у сваіх шэрагах больш за 270 тысяч сябраў. Гэта самая маштабная акцыя лабіравання агульных інтарэсаў з боку беларускіх арганізацыяў грамадзянскай супольнасці.

Калектыўны зварот быў ініцыяваны спецыялістамі Цэнтра прававой трансфармацыі і Асамблея няўрадавых дэмакратычных арганізацыяў на падставе меркаванняў некамерцыйных арганізацыяў, інтарэсы якіх закранае новы законапраект. З улікам заключэнняў з боку айчынных і замежных экспертаў арганізацыі грамадзянскай супольнасці краіны выпрацавалі ўзгоднены супольны падыход да зместу праекта новага закона.

Акцыя па падпісаніі звароту стала самай маштабнай спробай супольнага адстойвання інтарэсаў айчынных няўра-

давых арганізацыяў у справе заканатворчасці. 110 юрдычных асобаў, што далучыліся да дакумента, прадстаўляюць беларускую грамадзянскую супольнасць у яе разнастайных прайвах — ад дабрачынных фондаў і экалагічных установаў да сацыяльных, праваабарончых, моладзевых і жаночых і іншых грамадскіх аўяднанняў. Да акцыі таксама далучыліся аб'яднанні прадпрымальнікаў і іншыя асацыяцыі, рэлігійныя арганізацыі, партыі і прафсаюзы.

Ініцыятары калектыўнага звароту разлічваюць, што ў выпадку прыняція закона «Аб некамерцыйных арганізацыях» у ім будзе ўлічаная заяўленая ў калектыўным звароце агульная пазіцыя суб'ектаў, на якіх будзе распаведжана яго дзеянне. У далейшым для паўнавартаснага прызначэння грамадскасці да працы па амберкаванні і ўдасканаленні праекта аўтары звароту пропануюць арганізацію адкрытыя для ўсіх зацікаўленых арганізацыяў мерапрыемствы па яго амберкаванні.

З тэкстам калектыўнага звароту ў парламент і ўрад па праекце Закона «Аб некамерцыйных арганізацыях» можна азнаёміцца на сайце Цэнтра прававой трансфармацыі: <http://lawtrend.org/ru/data/650/>

НАША ПОШТА

НАСТАЎНІК, ХТО ТЫ?

Якую будучыню
рыхтуюць для краіны
людзі, у якіх зараз за
партамі сядзяць дзеци
і падлеткі? Настаўніца,
якая даслала ліст у
рэдакцыю, распавядае
пра свой цяжкі досвед
зносінаў з калегамі.
Школьнае навольніцтва
ці сумленная
грамадзянская пазіцыя?
Гэта пытанне і ўздымае
ветэран педагогічнай
працы А. Краўцова з
Мінску.

Пасля пякучага болю падзеі 19 снежня часта сустракаеш у друку звесткі пра хлуслівія паводзіны настаўнікаў, якія ўзрэзанічалі ў выбарчых камісіях. Пра кіраўнікоў школ, якія падбухторвалі падначаленых да датэрміновага галасавання і збору подпісаў за «адзінага». А хто ж, як не настаўнік, павінен стаяць за прафесію, вучыць выхаванцаў смеласці і патрыятызму сродкамі ведаў, уласным інтэлектам, высакароднасцю сваёй асобы.

Яшчэ ў перадвыбарчы час нават выпадковыя гутаркі з настаўнікамі пакідалі цяжкае ўражанне. «Я палітыкай не займаюся, я настаўніца біялогі», — узвільвалася мая суразмоўца ад тэмы выбараў. «Павялічылі заробкі, значыць, трэба галасаваць за «бацьку», — гаварыла мая суседка-пенсіянерка, якая да гэтага часу працуе ў школе. «І чаго лезуць, што ім трэба?» (пра кандыдатаў у прэзідэнты).

жылых дамоў у эксплуатацыю (набыцца жылых памяшкання), зыходзячы з колькасці непаўнагодзяці на дату заключэння кредитнай дамовы і сумы запазычанасці па льготных кредитах на дату прадстаўлення кредитнай агенціі Адкрытымі агентствам таварыстству «Ашчадны банк «Беларусбанк». У выпадку страты сям'ёй такога статусу падчас будаўніцтва або ў перыяд пагашэння льготнага кредиту ўмовы льготнага кредитавання не змяняюцца.

Шматдзетнымі сям'ямі фінансавая дапамога дзяржавы ў пагашэнні запазычанасці па льготных кредитах прадстаўляецца ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 27 верасня 2008 года № 1424 «Аб зацвярджэнні палажэння аб парадку прадстаўлення шматдзетным сям'ямі фінансавай дапамогі дзяржавы ў пагашэнні запазычанасці па льготных кредитах, атрыманых на будаўніцтва (рэканструкцыю) ці набыццё жылых памяшкання».

- Якім чынам лічыцца прыбытак, атрыманы праз Web Money: калі здымаяцца наяўныя, напічваюцца на банкаўскую карту з Web Money ці пры паступленні на віртуальны кашалёк? У якім заканадаўчым дакументе РБ гэта вызначана?

В. Палікоў, Брэст

Падатковы Кодэкс Рэспублікі Беларусь ад 19 снежня 2002 года № 166-З пунктам 1 артыкула 34 вызначае: «Прыбыткам прызнаеца эканамічна выгада ў грошавай ці натуральнай форме, што ўлічваецца ў выпадку магчымасці яе ацэнкі і ў той ступені, у якой такую выгаду можна ацаніць, і вызначана ў дачыненні да пэўнага падатку, збору ў адпаведнасці з Асобай часткай дзеяніга Кодэкса ці актам прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

- Такім чынам, незалежна ад того, дзе знаходзяцца гроши (банкаўская картка, электронны кашалёк і.д.), гэта будзе лічыцца вашым прыбыткам.
- Я знаюджуся ў адпачынку па дозлізе за дзіцем да трох гадоў. Таксама маю старэйшую дачку 14 гадоў.

А ўжо пасля перадачы «Плошча. Жалезам па школу» істэрычны крык быў дырэктаркі школы пры тэлефоннай размове: «Падонкі! Выкарыстоўваюцца гроши з Заходу». «Ты ж галасавала за Някляева. Што, і ён падонак? Чытай «Народную волю», там усю прафесію пра падзеі». «У труне я бачыла гэту «Народную волю», — абуразася былая дырэктар школы. Зараз яна далучылася да царквы «Галгофа», якую актыўна наведвае, а пры сустэрэчы імкненіца паўплывае і далучыцца да сваёй веры, uses пужае д'яблам.

Мне нічога не заставалялася, як і ёй нагадаць пра д'яблі, які яе спакусіў на гэткія слова пра экс-кандыдатаў у прэзідэнты, і пакласці трубку.

І ўсё ж не страчана надзея, калі чытаеш лісты назіральнікаў ад апазіцыі. Што знайшліся смелыя і сумленныя настаўнікі, якія чэсна і адказна падлічылі галасы выбаршчыкаў і далі праўдзівы працэнт выніку галасавання.

Хочацца нізка пакланіцца ім і пасцінуць рукі з падзякай.

А тыя, хто змірыўся са школьнімі рабстваў, байца скажаць слова прафесіі, а толькі ў адну дудку з начальствам, рыхтуюць для сябе, для сваіх выхаванцаў і для ўласных дзяцей не лепшую будучыню.

Ці глыні настаўнік глыток свабоды, залежыць толькі ад яго самога.

P.S. Што да мяне, то з вышэйзгаданымі калегамі не змагу болей падтрымліваць адносіны. Вельмі прыкра, але згоды з імі не будзе.

КАЛОНКА ЮРЫСТА

ЛЬГОТЫ, ДАХОДЫ, ДАПАМОГА

Мы працягваєм публікацыю
адказаў вядомага юриста
і праваабаронца Алега
Волчака на пытанні тых
грамадзян, якія зварнуліся да
яго ў грамадскую прыёмную.

Якія льготы мае сям'я з чатырма непаўнагодзяці дзецемі пры атрыманні кредиту на будаўніцтва жылля?

А. Казлоўская, Мінск

доў. Атрымліваю па месцы працы на малодшае дзіця дапамогу. Мой муж праходзіў ваенную службу ў РФ, а ўдадзены момант з'яўляецца вайскоўцам запасу і атрымлівае пенсію ў РФ памеры 4 900 расійскіх рублёў на месец (прыкладна роўна 490 000 нашых беларускіх рублёў).

Ці маю права па сваім асноўным месцы працы зварнуцца, каб атрымаць дапамогу на дзіця з трох гадоў (г.з. на старэйшую дачку да дасягнення ёй 18-гадовага ўзросту)?

P.S. Муж пакуль з'яўляецца грамадзянінам РФ і займаецца зборам дакументаў для атрымання ў Беларусі віду на жыхарства.

А. Дабравольская, Брэст

Артыкул 15 Закона Рэспублікі Беларусь ад 30 кастрычніка 1992 года «Аб дзяржарунае дапамозе сям'ям, якія выхоўваюць дзяцей» прадугледжвае, што права на дапамогу на дзяцей старэй з гаду маюць бацькі, якія атрымліваюць дапамогу па доглядзе за дзіцем ва ўзросце да трох гадоў.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

14 САКАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

- 1**
- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.05 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, беларусы!».
07.05, 08.10, 18.50, 01.10 Зона Х.
07.30, 08.25, 11.50 «Дзялавое жыццё».
08.30 У свеце матараў.
09.10 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
10.05 «Эдароўе».
10.35 «Культурная людзі». Інфармацыйная забаўляльная праграма.
11.05 Дак. цыкл «Зорнае жыццё».
12.10 Меладрама «Рыта» (Расія).
14.05 Дак-біяграфічны цыкл «Мая прауда».
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.40 «OFF STAGE LIFE».
16.05 Nota Bene.
16.30 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.25 Серыял «Зацьменне» (Расія-Украіна).
18.25 «Акно ў Еўропу».
19.30 «КЕНО».
19.35 «Арэна». Праграма аб спорце.
20.00 Відэафільм АТН «Анархія. Прамое дзеянне».
21.00 «Панарама».
21.45 «Камандзіроўка. Журналісцкае расследаванне».
22.00 Серыял «Адбурсы мянен-2» (ЗША).
23.15 Баявік «Каралі вуліц» (ЗША).
01.15 Дзень спорту.
- H**
- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 Тэлечасопіс «Звяз».
11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыйны серыял.
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».

- 13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Вэрвотны адпік».
18.55 «Чакай мяне».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоу «Адчынены фармат».
22.10 «След».
23.15 Навіны спорту.
23.20 «Жанчыны хоцуць танчыць».
00.20 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышку». Шматсерыйны фільм.
01.10 Начныя навіны.
- ТВ**
- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзень».
09.35 «Вялікі сняданак».
10.05 «Пяць гісторый».
10.40 «Трымай мяне мацней». Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэра».
12.35 «Фантастыка пад грыфам «Сакрэтна».
13.50 «Зборны рынг».
15.00 Канцэрт М. Задорнова.
16.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».
16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэра».
18.30 «Агонь хакання». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малаяня».
20.35 Фільм «Вар'яцкі лістапад». Расія, 2008 г.
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Сталічны футбол».
23.30 Фільм «Двойны ўчора». ЗША-Германія - Францыя - Вялікабрытанія - Іспанія, 1998 г.

- aq**
- 06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.05 Серыял «Ты маё жыццё».
10.15 Меладрама «Вялікія надзеі» (ЗША).
12.10 Пра маастацтва.
12.35 Школа рамонту.
13.35 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
14.35 Серыял «Сіла прыцягнення».
15.25 Навіны надвор'я.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.45 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
17.50 Серыял «Ты маё жыццё».
18.55 Хакей. КХЛ. Плэй-офф. Паўфінал канферэнцыі «Захад». Матч 4-ы. У перапынку: Калыханка.
21.35 Тэлебарометр.
21.40 Беларуская часіна.
22.45 Камедыйны серыял «Інтэрны».
23.20 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
00.00 Авертайм.
00.30 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
- РУССИЯ**
- 07.00 «Раніца Расіі».
09.00 «Карціна свету».
09.55 Надвор'е на тыдзень.
10.00 «Пакой смеху».
10.25 «Ранішняя пошта».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.30 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
12.20 «Кулагін і партнёры».
12.50 «Крыж супраць свастикі». Дакументальны фільм.
13.50 Навіны - Беларусь.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.25 Прэм'ера. «З новай хатай!». Ток-шоў.
16.15 «Гарадок». Дайджэст.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.20 «Кулагін і партнёры».
17.50 Тэлесерыял «Пяць хвілін да метро».

- 18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.
19.50 Навіны - Беларусь.
20.30 Тэлесерыял «Падарунак лёсу».
22.20 Тэлесерыял «Апературынікі. Хронікі забойнага аддзела. Новая версія».
23.20 «Нічога асабістага».
23.35 Навіны - Беларусь.
23.45 «Весткі.ru».
00.05 «Апошнія ролі. Георгій Юматай». Дакументальны фільм.

- 19.00 Футбол. Еўрагалы. Часопіс.
19.30 Футбол. «Клуб чэмпіёнаў». Часопіс.
21.50 Вось дык так!!!
22.00 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.
22.30 Пра рэстлінг. Vintage Collection. ЗША.
23.30 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыян-Уэлс). 1/16 фіналу. Прамая трансляцыя.
01.15 Скачкі з трампліна. Кубак свету ў Фінляндый (Лахці). HS 130.

- 07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».
07.30, 12.05 «Бесправоўная панядзелкі», маст. фільм, 2002 г., Іспанія-Італія-Францыя.
09.25, 13.55 Даўматычная гадзіна: ««Курск» - субмарына ў каламутнай вадзе», дак. фільм, 2009 г., Вялікабрытанія.
10.35 ПраСвет.
11.05 Эксперт.
11.30 Басанож па свеце.
12.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
15.10 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
15.25 ПраСвет.
15.55 Эксперт.
16.20 Гісторыя пад знакам Пагоні.
16.30 Басанож па свеце.
17.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
17.05 «Ліпі Доўгаяпанчоха», серыял.
17.35 «Час гонару», серыял: 20 серыя.
18.25 Хто ёсць кім?: «Лідаркі», 2010 г., Польша.
18.40 Прэс-экспрэс (агляд медыяў).
18.55 «Генерал няскончанай вайны», дак. фільм, 2009 г., Беларусь: ч. 2.
19.30 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
19.35 Гарачы каментар.
19.45 Калыханка для самых маленьких.
19.50 Еўропа сέння.
20.15 Моўнік (лінгвістyczная праграма).
20.35 Без рэтушы: «Амазонкі глыбокіх крываў», рэпартаж, 2009 г., Беларусь.
21.00 Аб'ектыв (галоўнае выданне).
21.25 Прыватная калекцыя.
21.55 «Заказное забойства», маст. фільм, 1984 г., Вялікабрытанія.
23.25 Аб'ектыв.
23.50 Гарачы каментар.

15 САКАВІКА, АЎТОРАК

- 1**
- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 Тэлечасопіс «Звяз».
11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыйны серыял.
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
- H**
- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.00 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 Тэлечасопіс «Звяз».
11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыйны серыял.
12.20 «Дэтэктывы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».

- 15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шчаслівая разам». Серыял.
18.55 «Хай кажуць».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. Шматсер. фільм «Адплата».
22.20 «След».
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Несакральная матэрыйялы».
00.05 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышку». Шматсерыйны фільм.
10.55 Начныя навіны.
- ТВ**
- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Раніца. Студыя добра гастрою».
07.40 СТБ прадстаўляе: «Гаворыць і паказа-вае Мінск».
23.30 «Несакральная матэрыйялы».
00.05 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышку». Шматсерыйны фільм.
00.55 Начныя навіны.

- aq**
- 06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.
08.05 Камедыйны серыял «Інтэрны».
08.40 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
09.40 Серыял «Ты маё жыццё».
10.45 Меладрама «Прахіндыяды, або Бег на месцы» (СССР).
12.25 Авертайм.
12.55 «Запал па культуры».
13.40 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
14.45 Серыял «Сіла прыцягнення».
15.45 Пазакласная гадзіна.
16.00 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
16.55 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
18.00 Серыял «Ты маё жыццё».
19.05 Меладрама «Прахіндыяды, або Бег на месцы» (СССР).
20.50 «Калыханка».
21.05 Тэлебарометр.
21.10 Беларуская часіна.
22.15 Камедыйны серыял «Інтэрны».
22.55 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).
23.30 «Спорт-кадр».
00.00 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».
- РОССИЯ**
- 07.00 «Раніца Расіі».
09.20 «Міншчына».
10.00 «Зорка Барыса Штокалава». Дакументальны фільм.
10.40 «Тварынікі».
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.
11.30 «Нічога асабістага».
11.45 «Кулагін і партнёры».
12.15 Тэлесерыял «Падарунак лёсу».
13.50 Навіны - Беларусь.
14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.
15.25 Прэм'ера. «З новай хатай!». Ток-шоў.
16.15 «Гарадок». Дайджэст.
16.50 Навіны - Беларусь.
17.20 «Кулагін і партнёры».

- 20.30 Тэлесерыял «Падарунак лёсу».
22.20 Тэлесерыял «Апературынікі. Хронікі забойнага аддзела. Новая версія».
23.20 Навіны - Беларусь.
23.30 «Весткі.ru».
23.50 «Кулебякай па дыктатары. Гастронамічна настальгія». Дак. фільм.

- 07.00 Аб'ектыв.
07.20 Гарачы каментар.
07.30 «Гнядзо», серыял: 8 серыя.
08.25 «Час гонару», серыял: 20 серыя.
09.10 «Ліпі Доўгаяпанчоха», серыял.
09.40 Еўропа сέння.
10.10 «Генерал няскончанай вайны», дак. фільм, 2009 г., Беларусь: ч. 2.
10.40 Прыватная калекцыя.
11.10 Без рэтушы: «Амазонкі глыбокіх крываў», рэпартаж, 2009 г., Беларусь.
11.30 Моўнік (лінгвістyczная праграма).
11.40 Хто ёсць кім?: «Лідаркі», 2010 г.
12.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
12.05 «Гнядзо», серыял: 8 серыя.
12.25 «Час гонару», серыял: 20 серыя.
13.40 «Ліпі Доўгаяпанчоха», серыял.
14.10 Еўропа сέння.
14.40 «Генерал няскончанай вайны», дак. фільм, 2009 г., Беларусь: ч. 2.
15.10 Прыватная калекцыя.
15.40 Без рэтушы: «Амазонкі глыбокіх крываў», рэпартаж, 2009 г., Беларусь.
16.00 Моўнік (лінгвістyczная праграма).
16.10 Хто ёсць кім?: «Лідаркі», 2010 г., Польша.
16.25 «Ваўчына маці», дак. фільм, 2007 г., Польша.
17.00 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
17.05 «Ліпі Доўгаяпанчоха», серыял.
17.35 «Кансультатыя ў ружовым садзе», серыял: 28 серыя.
18.30 ПраСвет.
18.55 Два на два (тэледыскусія).
19.30 Аб'ектыв (агляд падзеяў дня).
19.35 Гарачы каментар.
19.45 Калыханка для самых маленьких.
19.55 Праект «Будучыня».
20.25 Навігатар.
20.40 «Над Нёмінам» (тэлечасопіс).
21.00 Аб'ектыв (галоўнае выданне).
21.25 Асабісты капітал.
21.40 Рэпартэр.
22.05 «Доктар Марцин», серыял: 28 серыя.
22.50 Басанож па свеце.
23.15 Аб'ектыв.
23.40 Гарачы каментар.

- H**
- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.0

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

16 САКАВІКА, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 16.55, 18.00, 19.00, 23.40 Навіны. 06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!». 07.05, 08.10, 18.50, 01.45 Зона Х. 07.30, 11.50 Дзялівое жыццё. 08.35 «Сфера інтэррасаў». 09.10 Камедыяна меладрама «Маргоша». 10.00 Серыял «Маршрут літасці» (Расія). 10.50 Меладраматычны серыял «Зацьменне» (Расія-Украіна). 11.40 Відэафільм АТН «Добруш. Горад мастоў» цыклу «Зямля беларуская». 12.10 Меладрама «На мосце» (Украіна). 14.05 «Акно ў Еўропу». 14.30 «Дастаеўскі. Бястстрашны прапаведнік Ім'я Хрыстаўса». Хранікальна-дакументальны фільм (Белтэлерадыекампанія). 15.15, 19.10 Навіны рэгіёна.

15.35 «OFF STAGE LIFE». 15.50 Дэтэктыўны серыял «Жураў-2». 16.55 Серыял «Маршрут літасці» (Расія). 17.50 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія - Украіна). 19.25 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў. 19.30 «КЕНО». 19.35 Зямелінае пытанне. 19.55 Камедыяна меладрама «Маргоша». 21.00 «Панарама». Інфармацыйны канал. 21.35 Футбол. Ліга чэмпіёна УЕФА. 1/8 фіналу, «Рэал» - «Ліён». Прамая трансляцыя. 23.50 Футбол. Ліга чэмпіёна УЕФА. 1/8 фіналу. «Чэлсі» - «Капенгаген». 01.50 Дзень спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны. 06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца». 09.05 «Жыць здорава!». 10.10 «Мая жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм. 11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 Навіны спорту. 11.10 «Смак». 11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыяна серыял. 12.20 «Дэтэктыўы».

13.10 «Кантрольны закуп». 13.45 «Модны прысуд». 14.50 «Зразумець. Прабачыць». 15.25 «Хачу ведаць». 16.15 «Заручальны пярсцёнок». Шматсерыйны фільм. 17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм. 18.20 «Шчаслівая разам». Серыял. 18.55 «Хай кажуць». 20.00 Час. 21.05 Прэм'ера. Шматсер. фільм «Адплата». 22.20 «След». 23.25 Навіны спорту. 23.30 Асяроддзе паслення. 00.30 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышук», Шматсерыйны фільм. 01.20 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны». 06.10 «Міншчына». 06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою». 07.40 «СТБ-спорт». 08.30 «Пя traўka, 38. Каманда Пя traўskaga». Серыял. 09.30 «Аўтапанарама». 10.00 «Пляц гісторый». 10.40 «Трымай мяне мачней». Тэленавэла. 11.30 «Далёкія свякі». 11.40 «Званая вячэра». 12.35 «Агонь каҳання». Серыял. 13.50 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял. 14.40 «Халасцякі». Серыял. 15.30 «Хірамант 2». Серыял. 16.50 «Новыя падарожжы дылетанта». 17.20 «Міншчына». 17.30 «Званая вячэра». 18.30 «Агонь каҳання». Серыял. 20.00 «Сталічныя падрабязнасці». 20.10 «СТБ-спорт». 20.15 «Добры вечар, маляня». 20.25 Прэм'ера! «Пя traўka, 38. Каманда Пя traўskaga». Серыял. 21.30 «Мінск і мінчане». 22.05 «Дабро пажаліца». 22.55 «СТБ-спорт». 23.00 Прэм'ера! «Хірамант 2». Серыял. 23.55 «Водбліскі». Серыял.

06.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія). 07.00 ЛАДная раніца. 08.00 Тэлебарометр. 08.05 Камедыяна серыял «Інтэрны». 08.35, 16.55 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія). 09.35 Серыял «Ты маё жыццё». 10.45 Прэм'ера. Дакументальны фільм «Міхась Руды. Раман піяніста» (Францыя). 11.40 Спорткард. 12.10 «Рэптарцер «Беларускай часіны». 12.55 Медычныя таемніцы. 13.30 Медычныя таемніцы +. 13.45 Гадзіна суду. Справы сямейныя. 14.50 Серыял «Сіла прыцягнення». 15.45 Пазакланская гадзіна. 16.00 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі». 18.00 Серыял «Ты маё жыццё». 19.05 Хакей. КХЛ. Плей-офф. Паўфінал канферэнцы «Захад». Матч 5-ы. У перапынку: Калыханка. 21.25 Тэлебарометр. 21.30 Беларускай часіна. 22.35 Моладзевы серыял «Універ» (Расія). 23.15 Рэальны свет. 23.45 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

07.00 «Раніца Pacii». 09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял. 10.10 «Засакрэчаны герой Савецкага Саюза». Дакументальны фільм. 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі. 11.30 «Кулагін і партнёры». 12.00 Тэлесерыял «Падарунак лёсу». 13.50, 16.50, 23.20 Навіны - Беларусь. 14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў. 15.25 Прэм'ера, «3 новай хатай!». Ток-шоў. 16.15 «Гарадок». Дайджэст. 17.20 «Кулагін і партнёры». 17.50 Тэлесерыял «Пляц хвілін да метро». 18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял. 19.50 Навіны - Беларусь. 20.30 Тэлесерыял «Падарунак лёсу». 22.20 Тэлесерыял «Аператарыўнікі. Хронікі забойнага аддзела. Новая версія». 23.30 «Весткі.ru».

23.50 «Надзвычайны і паўнамоцны сала-vey». Дакументальны фільм.

06.05, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.20 Сёння. 06.10 Інфармацыйны канал «HTB раніца». 08.35 Серыял «Таксістка». 09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне». 10.20 «Дачны аджаз». 11.20 «Развод па-руську». 12.10 «Да суду». 13.30 Вострасюжэтны серыял «Ганчакі». 15.10 «Справа густу». 15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне». 16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў». 18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне». 19.35 Прэм'ера. Серыял «Мент у законе». 21.35 Дэтэктыўны серыял «Тэрмінал». 23.45 «Справа ўсіх». Дэтэктыў.

09.30 «Алімпійская гульня». Часопіс. 10.00, 02.00 Аўтаспорт. Чэмпіянат свету. Прэв'ю. 10.30 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі. Мужчыны. Хуткасны спуск. Прамая трансляцыя. 11.30 Біятлон. Чэмпіянат свету ў Расіі (Ханты-Мансійск). Жанчыны. Эстафета. 12.30 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі. Жанчыны. Хуткасны спуск. Прамая трансляцыя. 13.25 Футбол. Еўрагалы. Часопіс. 13.30 Тэніс. Турнір WTA у ЗША. 1/8 фіналу. 15.15 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыян-Уэлс). 1/8 фіналу. Прамая трансляцыя. 16.45 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швеції (Стакгольм). Мужчыны і жанчыны. Спрынт. Прамая трансляцыя. 18.15 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі. Мужчыны. Хуткасны спуск. 18.45 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі. Жанчыны. Хуткасны спуск. 19.30 Горныя лыжы. SKI Girls. Часопіс. 19.35 Футбол. Еўрагалы. Навіны. 19.45 Футбол. Ліга чэмпіёнаў сярод жанчын. 1/4 фіналу. Прамая трансляцыя. 22.00 Тэніс. Турнір WTA у ЗША (Індыян-Уэлс). 1/4 фіналу. Прамая трансляцыя.

23.30 «Спартовае вандраванне». Горныя матыцы. Часопіс.

23.35 Абраана па серадах. 23.40 Навіны коннага спорту. 23.45 Гольф-клуб. Навіны гольфа. 00.50 Яхт-клуб. Навіны ветразавага спорту. 01.00 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Швеції. Мужчыны і жанчыны. Спрынт.

07.00 Аб'ектыў. 07.20, 19.35 Гарачы каментар. 07.30 «Зграя», сенсацыйны серыял. 08.25, 12.55 «Кансультация ў ружовым садзе», серыял: 28 серыя. 09.20 «Лілі Дўгаяпанчоха», серыял. 09.45, 14.20 Практ «будучыня». 10.15, 14.45 Рэпартэр. 10.40 «Над Нёмнам» (тэлечасопіс). 10.55, 21.45 Два на два (тэледыскусія). 11.25, 16.05, 20.15 Навігатор. 11.40, 16.30 Асабісты капітал. 12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дні). 12.05 «Зграя», сенсацыйны серыял. 13.50 «Лілі Дўгаяпанчоха», серыял. 15.15 «Над Нёмнам» (тэлечасопіс). 15.30 Два на два (тэледыскусія). 16.20 Гісторыя пад знакам Пагоні. 16.45 Муонік (лінгвістычнае праграма). 17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дні). 17.05 «Лілі Дўгаяпанчоха», серыял. 17.35 «Доктар Марцін», серыял: 28 серыя. 18.20 Беларусы ў Польшчы. 18.35 Эксперт. 19.05 «Бульбаны», мультсерыял. 19.10 Сальда (зканамічная праграма). 19.30 Аб'ектыў (агляд падзеяў дні). 19.45 Калыханка для самых маленьких. 19.50 На колах. 20.35 Вагон. 20.40 Госць «Белсату». 21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне). 21.25 Без рэтуши: «Вацлаў Іваноўскі», рэпартаж, 2009 г., Беларусь. 22.15 «Герой года», маст. фільм, 1986 г., Польша. 00.05 Аб'ектыў. 00.30 Гарачы каментар.

17 САКАВІКА, ЧАЦВЕР

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 16.55, 18.00, 19.00, 23.50 Навіны. 06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!». 07.05, 08.10, 18.50, 00.50 Зона Х. 07.30, 08.30, 11.50 Дзялівое жыццё. 08.35 Зямелінае пытанне. 09.10 Камедыяна меладрама «Маргоша». 10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія). 11.00 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія-Украіна). 12.10 Меладрама «Словедзь Дон Жуана». 14.00 Дак. фільм «Невядомая версія». 15.15, 19.10 Навіны рэгіёна. 15.35 «Зброя». Цыкл дак. фільмаў. 15.50 Дэтэктыўны серыял «Жураў-2». 16.55 Серыял «Маршрут літасці» (Расія). 17.50 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія-Украіна). 19.25 «КЕНО». 19.30 Сфера інтэррасаў. 19.55 Камедыяна меладрама «Маргоша». 21.00 Панарама. 21.45 Дэтэктыўны серыял «Абдуры мяне 2» (ЗША). 22.55 Хранікальна-дак. цыкл «Эпоха». 00.00 Дак. цыкл «Зброя будучыні» (ЗША). 00.55 Дзень спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны». 06.10 «Міншчына». 06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою». 07.40 «СТБ-спорт». 08.30 «Пя traўka, 38. Каманда Пя traўskaga». Серыял. 09.30 «Аўтапанарама». 10.00 «Пляц гісторый». 10.40 «Трымай мяне мачней». Тэленавэла. 11.30 «Далёкія свякі». 11.40 «Званая вячэра». 12.35 «Агонь каҳання». Серыял. 13.50 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял. 14.40 «Халасцякі». Серыял. 15.30 «Хірамант 2». Серыял. 16.50 «Добры дзеяні, доктар!». 01.25 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны». 06.10 «Міншчына». 06.20 «Раніца. Студыя добра гастрою». 07.40 «СТБ-спорт». 07.45 «Раніца. Студыя добра гастрою». 08.30 «Пя traўka, 38. Каманда Пя traўskaga». Серыял. 09.30 «Аўтапанарама». 10.00 «Пляц гісторый». 10.40 «Трымай мяне мачней». Тэленавэла. 11.30 «Далёкія свякі». 11.40 «Званая вячэра». 12.35 «Агонь каҳання». Серыял. 13.50 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял. 14.40 «Халасцякі». Серыял. 15.30 «Хірамант 2». Серыял. 16.50 «Добры дзеяні, доктар!». 01.25 Начныя навіны.

08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія). 09.00 Серыял «Ты маё жыццё». 10.10 Жансавет. 10.45 «Бітва экстрасенсаў». 11.55 Біятлон. Фінал Кубка свету-2011. Спрынт. Жанчыны. Прамая трансляцыя. 13.15 Дача здароўя. 13.50 Гадзіна суду. Справы сямейныя. 14.50 Пазакланская гадзіна. 15.10 Біятлон. Фінал Кубка свету-2011. Спрынт. Мужчыны. Прамая трансляцыя. 16.30 Лабірінты: каҳання Максіма Багдановіча. 17.00 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі». 18.00 Серыял «Ты маё жыццё». 19.05 «Смешныя людзі». Гумарыстычнае праграма (Расія). 20.05 «Калыханка». 20.25 Тэлебарометр. 20.30 Беларускай часіна. 21.35 «Халі-гали». Скетч-шоў. 22.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. 1/

18 САКАВІКА, ПЯТНІЦА

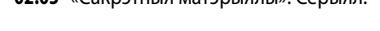
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 00.05 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніца», Беларусь!.
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.
08.35 Сфера інтэрсація.
09.10 Камедыяна меладрама «Маргоша».
10.00 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
10.50 Крымінальная меладрама «Зацьмененне» (Расія-Украіна).
11.40 Відэафільм АТН «Добруш. Горад мастоў» цыклу «Зямля беларуская».
12.10 Меладрама «Калі ты мяне чуеш» (Украіна).
14.05 «Школа доктара Камароўскага» Ток-шоў (Украіна).
14.30 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ЗША).
15.15, 19.10 Навіны рэгіёна.
15.35 Патрабуеца.
15.50 Дэтэктыўны серыял «Жураў-2».
16.50 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».
17.55 Крымінальная меладрама «Зацьмененне» (Расія-Украіна).
19.25 «КЕНО».
19.30 «Зона X». Вінікі тыдня.
19.55 Камедыяна меладрама «Маргоша».
21.00 Панарама.
21.45 Камедыяна драма «Кіруючы палётамі» (ЗША-Германія).
00.15 «Эпоха».
01.10 Дак. цыкл «Зброя будучыні» (ЗША).
02.00 Дзень спорту.

14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Чакай мяне». Беларусь.
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Што? Дзе? Калі?» у Беларусі. Вясновая серыя гульняй.
22.25 «Фабрика зорак. Вяртанне».
00.35 «Наша Белараша».
01.10 Начныя навіны.

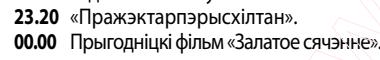
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30

«24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Пляроўка, 38. Каманда Пятроўскага». Серыял.
09.30 «Аўтапанарама».
10.00 «Пляць гісторый».
10.40 «Трымай мяне мацней!». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія сваякі».
11.40 «Званая вячэр».
12.35 «Агонь канхання». Серыял.
13.50 «Дурні, дарогі, грошы». Гумарыстычны серыял.
14.40 «Халасцякі». Серыял.
15.30 «Хірамант 2». Серыял.
16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».
17.20 «Мінічына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 Ток-шоў «Лёс».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, малиня».
20.35 Фільм «Вайна прыгажунь». Францыя, 2008 г.
22.55 «СТБ-спорт».
23.00 «Гарачы лёд».
23.30 «Відзвімо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
00.15 Фільм «Падзямелле цмокай» (ЗША-Чехія), 2000 г.
02.05 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыць здорава!».
10.20 «Мал жонка мяне прычараўала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыяна серыял.
12.20 «Дэтэктыў».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».

18.50 АНТ прадстаўляе: «Я спываю».
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Здыбатак Рэспублікі».
23.20 «Пражэктарпрысцілтан».
00.00 Прыгоднікі фільм «Залатое сячэнне».

06.30 «Анфас».

06.45 Фільм «Міхайла Ламаносаў. Ад нетраў сваіх». СССР, 1986 г. 1-я серыя.
08.00 Фільм «Вайна прыгажунь». Францыя, 2008 г.

09.35 «Давай паспрабуем?».
10.30 «Мінск і мінчане».

11.05 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».

11.40 «Салдаты. Залатыя серыі».
13.30 «Новыя падарожжы дылетанта».

14.05 Фільм «Станцыяны наглядчыкі». СССР, 1972 г.

15.25 «Далёкія сваякі».
15.45 «Відзвімо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

16.30 «24 гадзіны».
16.45 «Наша справа».

17.00 «Вялікі горад».
17.35 Фільм «Сцерва». Расія-Украіна, 2009 г.

19.30 «24 гадзіны».
20.00 «СТБ-спорт».

20.10 «Зорныя рынг».

21.30 Фільм «Перагаворшчыкі». ЗША-Германія. Сага. Маладзікі».

01.55 Дзень спорту.

07.00 «Суботнія раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Камедыяна серыял «Мая выдатная няня», 2004 год.

09.45 «Здароўе».

10.35 «Смак».

11.15 «Смак жыцця».

12.15 «Разумніцы і разумнікі».

13.00 «Хвіліна славы».

15.00 Асяроддзе насялення.

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Камедыя «Ужо хто бы казаў».

17.50 «Адзін супраць усіх».

07.00 Ладная раніца.

08.00 Тэлебарометр.

08.05 Час футбольу.

08.35 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).

09.35 Серыял «Ты маё жыццё».

10.40 Дэтэктыў «Адгалоскі» (Францыя).

12.35 Кінаспробы.

13.00 Гадзіна суду. Справы сямейныя.

14.00 Жывыя гук.

14.45 Гаспадар.

15.20 Пазакласная гадзіна.

15.35 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

16.25 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).

17.30 Уё аб бяспечы.

18.00 Серыял «Ты маё жыццё».

19.05 Прыгоднікі дэтэктыў «Бармэн з Залатога якара» (СССР).

20.35 «Калыханка».

20.50 Тэлебарометр.

20.55 «Рэпарцёр «Беларускі часіны».

21.35 «Бітва экстрасенсаў».

23.00 «Пра мастактва».

23.30 Дыялогі аб рыбалцы.

00.00 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд тура.

07.00 «Раніца Pacii».

09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

10.10 «Мой срэбны шар».

11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Весткі.

11.30 «Кулагін і партнёры».

12.00 Тэлесерыял «Падарунак лёсу».

13.50 Навіны - Беларусь.

14.30 «Аб самым галоўным». Ток-шоў.

15.25 Прэм'ера. «З новай хатай!». Ток-шоў.

16.15 «Гарадок». Дайджэст.

16.50 Навіны - Беларусь.

17.20 «Кулагін і партнёры».

17.50 Тэлесерыял «Пляць хвілін да метро».

18.50 «Ефрасіння». Тэлесерыял.

19.50 Навіны - Беларусь.

20.30 Прэм'ера. Фільм «Пальян - трава акаянная». 2010 г.

22.30 Фільм «Помста».

00.25 Навіны - Беларусь.

00.35 Фільм «Рабінавыя ночы».

06.05, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.

06.10 Інфармацыйны канал «HTB раніца».

08.35 Серыял «Таксістка».

09.35 «Агляд. Надзвычайнай здарэнне».

10.20 «І зноў добры дзень!».

11.15 «Вочная стаўка».

12.10 «Да суду».

13.35 «Суд прысяжных: галоўная справа».

15.05 «Прафесія-рэпарцёр».

15.30 «Агляд. Надзвычайнай здарэнне».

16.25 Серыял «Вуліцы пабыхі ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайнай здарэнне».

19.35 «Следства вялі...».

20.35 «Надзвычайнай здарэнне. Расследование».

21.05 Прэм'ера. «Дзеци. Гісторыя ўсерасійскага зману».

23.05 Крымінальны трэйлер «Рабаванне на Бэйкер-Стрыт».

09.30 Скачкі з трампліна. Кубак свету ў Славеніі (Планіца). HS 215. Кваліфікацыя.

10.00 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі (Ленцэрхайдэ). Жанчыны. Слалам. Прамая трансляцыя.

11.00 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі (Ленцэрхайдэ). Мужчыны. Слалам-гігант. Прамая трансляцыя.

11.55 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі (Ленцэрхайдэ). Жанчыны. Слалам-гігант. Прамая трансляцыя.

12.00 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі (Ленцэрхайдэ). Жанчыны. Слалам-гігант. Жанчыны. Слалам-гігант. Прамая трансляцыя.

13.00 Горныя лыжы. Кубак свету ў Швейцарыі (Ленцэрхайдэ). Жанчыны. Слалам-гігант. Агляд.

14.00 Футбол. Ліга Еўропы. Лёсанавне. Прамая трансляцыя.

<div data-bbox="592 387 761 398"

20 САКАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

07.55 Мультфільмы.
08.45 «Зброя». Цыкл дак. фільмаў.
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.10 «Арсенал».
09.40 У свеце матараў.

10.15 «Культурныя людзі».
10.45 Камедыны серыял «Святы-3».
12.10 Психалагічна драма «Кепскі добры чалавек» (СССР).

14.05 Храніцальна-документальні фільмы цыклу «У інтэрсах нацыянальнай баспекі».

14.35 Замельнана пытанне.

15.15 Навіны рэгіёна.

15.35 Відэафільм АТН «У кругазвароце алімпійскага руху».

16.05 Рамантычная камедыя «Таму што я так хачу» (ЗША).

18.05 Суперлато.

19.15 Камедыны серыял «Вясковая камедыя» (Расія). 2-я серыя.

20.30 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

20.50 «КЕНО».

21.00 У цэнтры ўвагі.

21.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэа-часопіс.

22.30 Гістарычна драма «Сомерсбі» (ЗША-Францыя).

07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Нашы навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Камедыны серыял «Мая выдатная няня», 2004 год.

09.55 «Шалапутныя нататкі».

10.15 Пакуль усе дома.

11.15 Фаэнза.

11.50 АНТ прадстаўляе: «Ранішняя пошта».

12.25 Прэм'ера. «Індыйскі ёгі сядр нас».

13.25 Фільм «Дзеци Дон Кіхот».

15.00 АНТ прадстаўляе: «Брэйн рынг».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 «Давай ажэнімся!».

17.25 «Эстрадны кактэйль».
18.45 АНТ прадстаўляе: «Зачыстка».
20.00 Контуры.
21.05 Фільм «Лепш не бывае».
23.35 Фільм «Дамавік».

05.25 Фільм «Міхайла Ламаносаў. Ад нетраў сваіх», СССР, 1986 г. 2-я серыя.

06.40 Фільм «Перагаворшчык». ЗША - Германія, 1998 г.

09.00 СТБ прадстаўляе: «Гаворыць і паказае Мінск».

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.20 «Добры дзень, доктар!».

13.55 Фільм «Дача», СССР, 1973 г.

15.35 Ток-шоў «Лёс».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Прауда».

17.30 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень».

20.40 Фільм «Круты Джо». ЗША, 2001 г.

22.35 Фільм «Дзень поўні». Расія, 1998 г.

00.10 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.00 Мультфільмы.

07.30 Фільм «Празныя квіток», 2011 г.

11.00 Весткі.

11.15 «Сам сабе рэжысёр».

12.05 Мультфільмы.

12.20 Фільм «Каманда «33».

14.00 Весткі.

14.15 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».

14.45 «Рамантыка раманса».

15.35 Прэм'ера. «Гарады і Весі». Дакументальны фільм.

16.35 «Гарадак». Дайджэст. Забаўляльная программа.

16.55 Фільм «Справа была ў Пянькове».

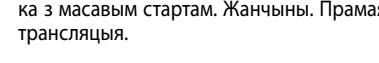
18.50 Прэм'ера. «Смияцца дазваляеца». Гумарыстычна программа.

20.00 Весткі тыдня.

21.05 Прэм'ера. «Танцы з Зоркамі». Сезон - 2011.

23.55 «Адмысловы карэспандэнт».

01.05 Фільм «Чужыя лісты».

07.40 Мультфільм «Боцман і чьюк».

08.00 Сёння.

08.20 «У зоне асаблівой рызыкі».

08.50 «Іх норавы».

09.20 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

10.20 «Першая перадача». Аўтамабільная программа.

10.55 «Баль на ўесь свет».

15.45 Гумарыстычна программа (Расія).
16.55 Біятлон. Фінал Кубка свету-2011. Гонка з масавым стартам. Мужчыны. Прамая трансляцыя.

17.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Чэлсі - Манчэстэр Сіці. Прамая трансляцыя.

19.55 Конкурс-віктарына «Дзеци новага пакалення».

21.00 «Навіны надвор'я».

21.30 Смешная часіна.

22.05 Рамантычна камедыя «Мой лепшы палюбоўнік» (ЗША).

00.05 Культасвет.

07.00 Мультфільмы.

07.30 Фільм «Празныя квіток», 2011 г.

11.00 Весткі.

11.15 «Сам сабе рэжысёр».

12.05 Мультфільмы.

12.20 Фільм «Каманда «33».

14.00 Весткі.

14.15 «Смехапанарама Яўгенія Петрасяна».

14.45 «Рамантыка раманса».

15.35 Прэм'ера. «Гарады і Весі». Дакumentальны фільм.

16.35 «Гарадок». Дайджэст. Забаўляльная программа.

16.55 Фільм «Справа была ў Пянькове».

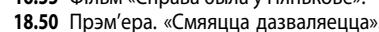
18.50 Прэм'ера. «Смияцца дазваляеца». Гумарыстычна программа.

20.00 Весткі тыдня.

21.05 Прэм'ера. «Танцы з Зоркамі». Сезон - 2011.

23.55 «Адмысловы карэспандэнт».

01.05 Фільм «Чужыя лісты».

07.40 Мультфільм «Боцман і чьюк».

08.00 Сёння.

08.20 «У зоне асаблівой рызыкі».

08.50 «Іх норавы».

09.20 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

10.20 «Першая перадача». Аўтамабільная программа.

10.55 «Баль на ўесь свет».

11.55 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.20 «Таямнічая Расія».

14.10 «Апошнія слова». Вострасюжэтнае ток-шоў.

15.15 «Сеанс з Кашпіроўскім. Экстрасэнс».

16.00 Сёння.

16.20 Прэм'ера. «Гісторыя ўсерасійскага зману».

17.20 «І зноу добры дзень!».

18.25 «Надзвычайнае здарэнне». Агляд за тыдзень.

19.00 «Сёння. Выніковая программа».

20.00 «Чыстасардэчнае прызнанне».

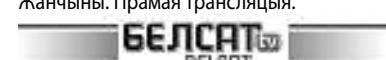
20.55 «Цэнтральнае тэлебачанне».

22.10 Дээтыкіўны серыял «Глушэц».

01.00 «Увага: вышук!».

01.35 «Футбольная ноч».

00.00 Мотаспорт. Аглюяд. Часопіс.
00.15 Кёрлінг. Чэмпіянат свету ў Даніі. Жанчыны. Прамая трансляцыя.

07.00 Аб'екты.

07.10 Еўропа сёння.

07.40 «Загадкі Мэрдака», дэтэктывы.

08.25 «Машына зменаў», тэлесерыял.

08.55 Калыханка для самых маленьких.

09.25 «Россия XX век. Взгляд на власть», 2009 г., Расія: ч. 3.

09.50 Форум (ток-шоу).

10.35 Гісторыя пад знакам Пагоні.

10.50 «Таямніца Нарыльскага пастыння», дак. фільм, 2005 г., Украіна.

МЕРКАВАННЕ

САМАЯ ВЯЛІКАЯ ТАЙНА ІСПАНСКАГА КАРАЛЕЎСТВА

У атмасфери спрэчак і дэбатаў
Іспанія адсвяткавала 30-ю
гадавіну правалу вайсковага
перавароту 1981 года —
апошній спробы перавароту
у гісторыі Еўропы. Чаму
іспанцам не дае спакою гэтая
дата, журналіст «НЧ» Алег
Новікаў выясняе ў іспанскага
калегі Рыкарда Жардана.

— Чаму падзеі 23 лютага
дасюль выклікаюць такі вялікі інтарэс у іспанскім грамадстве?

— Пераход да дэмакратыі (transición) пасля смерці Франка адбыўся на базе негалоснага кампрамісу з былой франкісцкай элітай. Канчатковыя дэталі гэтай дамовы дасюль не вядомыя. Іспанскае грамадства было цалкам выключана з працэсу перамоваў. Дасюль, нягледзячы на тое, што Іспанія — сябры ЕС і мае развицьця дэмакратычныя інстытуты, нормы transición не перагледжаныя. Даставакова загадаць справу суддзі Бальтазара Гарсона, якому пагражае турма за спробу хадзіць да сімвалічна прысягнуць да адказнасці тых, хто арганізоўваў рэпресіі ў часы Франка. Важную ролю ў блакаванні ўсялякіх спроб перагляду правілаў адыгрывае пазіцыя караля, якому прыпісваюць выратаванне дэмакратыі ў 1981 годзе. Правыя выданні спрабуюць презентаваць яго як ідэальнаага лідара ва ўмовах пераходу краіны ад дыктатуры да дэмакратыі, прычым нават на глобальным узроўні. 23 лютага «ABC» — другая нацыянальная газета — выйшла пад загалоўкам «Бахрэйну (краіна, якая зараз ахопленая пратестамі супраць мясцовай манархіі) патрэбныя такі кароль, як Хуан Карлас».

— Чаму сярод левых ёсьць альтэрнатыўная кропка гедзжання?

— Таму што падобны падыход вельмі банальны. Шмат у гэтай гісторыі з пераваротам

застаецца невядомым. Цалкам не высветлена, ці ведаў манарх пра падрыхтоўку перавароту і ці не браў сам у ім удзел? Усё атакэнне Хуана Карласа — былья франкісцкія лідары, якія не маглі не ведаць настрою ў франкісцкім асяроддзі. Блізкім сябрам караля быў Альфонса Армада, якога ён прызначыў намеснікам начальніка штаба арміі за тыдзень да падзеі 23 лютага. Армада на той час насыціўся з ідэяй грамадзянска-мілітарнай акцыі, сэнс якой быў у тым, каб паўтарыць тое, што ў 1950-я гады зрабіў генерал Шарль дэ Голь, які са спасылкай на пагрозу вайсковага перавароту змяніў канстытуцыю на карысць моцнай выкананчай вертыкалі. Перш за ёсё змены мусіл тычыцца 99-га артыкула Канстытуцыі, які б дазваляў каралю прызначаць прэм'ер-міністра па асабістаму выбару, нават без згоды дэпутація большасці ў парламенце. Аперацыя так і называлася — «Генерал дэ Голь». Усё гэта нарадзіла гіпотэзу пра тое, што Хуан Карлас мог сам інспіраваць змову або

даць ёй зялённае свято, каб пасля выставіць сябе выратавальнікам дэмакратыі, узніць свой аўтарытэт. На гэта, напрыклад, намякаў каралева Сафія ў кнізе-інтэрв'ю «Каралева». Наўрад ці яна стала б казаць такое, не ўзгадніўшы гэта з мужам. Адзін з блізкіх да караля чыноўнікаў у сваіх мемуарах піша, што кароль у апошнія месцы кіравання Адольфа Суарэса не раз выяўляў перад генераламі сваю незадаволенасць прэм'ерам, і яны маглі ўспрыніць гэта як сігнал да дзеяння.

— Наколькі верагодная такая версія?

— Надумку большасці аналітыкаў, Хуан Карлас не мог жадаць ваеннага перавароту, нават калі б ён быў яму выгадны. Справа не толькі ў яго дэмакратычных перакананнях, але і ў асабістых матывах. Перад каралём, як і перад каралевай, увесь час стаяў прыклад брата Сафіі, караля Грэцыі Канстанціна, які падтрымаў рэжым «чорных палкоўнікаў», а яны праз некаторы час скінулі яго з трону. Акрамя таго, кароль

памятаў, што Бурбоны доўгі час жылі ў эміграцыі пасля таго, як у Іспаніі была ўстаноўлена дыктатура Прима да Рыверы. У любым выпадку, мы толькі гадаем. А прайду ведае толькі Хуан Карлас. Лічыцца, што гэта самая вялікая тайна іспанскага каралеўства.

— Калі б не было 23 лютага, якой магла быць Іспанія?

— Усё тады ішло да нейкай развязкі. Сітуацыя выходзіла з-пад кантролю, аб чым сведчыла адстаўка цэнтралістыкага ўраду Суарэса. Ні правыя, ні левыя не былі задаволеныя становішчам у краіне. Акрамя таго, гэта ўсё чымсьці нагадвала хаос часоў 2-ой рэспублікі, і сцэнара устанаўлення вайсковай дыктатуры накшталт рэжыму Франка папросту насыціўся ў паветры. Аднак гісторыя вырашыла інакш. Цяперашняя Іспанія, безумоўна, шмат у чым прадукт 23 лютага 1981 года. Змоўшчыкі не перамаглі, аднак працэс радыкалізацыі прыпыніўся. Непрадказальная ночь з 23-га на 24-е лютага настолькі перапужала людзей, што яны

Даведка:

23 лютага 1981 года палкоўнік Антоніа Тэйера Маліна з групай жандараў (200 чалавек) падчас чарговага галасавання па кандыдатуры старшыні ўрада захапіў будынак парламенту з усімі дэпутатамі. Па ўсёй краіне пачаліся акцыі пратэсту супраць перавароту. Адначасова некаторыя гарнізоны падтрымалі путчыстаў. У ноч на 24 лютага кароль Хуан Карлас выступіў з прымовай на тэлебачанні, у якой асудзіў пераварот. На наступны дзень змоўшчыкі здаліся. З таго часу кароль успрымаецца найперш як знак нацыянальнага адзінства і гарант дэмакратычных свабодаў. Так, лідар іспанскіх камуністаў Санцыяга Каўальё, які за шэсць гадоў да перавароту называў караля «Хуанам Карласам Нядоўгім», 24 лютага выклікнуў перад тэлекамерамі: «Божа, барапі караля!»

былі гатовыя адмовіцца ад палітычных утопій і пачалі шанаваць тое, што маюць. Напрыклад, тады хутка былі прыпыненыя дэбаты наkonці федэралізацыі дзяржавы, якія дабіваліся баскскія і каталонскія партыі. Кароль, які цяпер называўся «salvador de la patria» (выратавальнік радзімы), выкарыстаў карт-бланш, які займеў 23 лютага.

— Ці можа іспанская мадэль служыць мадэллю для других нароў, якія пераходзяць ад дэмакратыі да дыктатуры?

— Дасюль цяжка сказаць, ці эра transición увогуле цалкам закончылася. На гэты конт ёсць шмат меркаванняў. Transición, у любым выпадку, даводзіць значнасць ролі арміі на пераходным этапе. Так, сярод сацыялістаў пасля 23 лютага ўзмацніліся пазіцыі тых, хто выступаў за ўступленне Іспаніі ў NATO. Па іх словам, сяброўства ў блоку было блешчай перастроюкай ад новай спробы перавароту з боку рэакцыйных вайсковуццаў.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

У той час, як Блізкі Усход палае ў агні народнага гневу з-за адсутніці дэмакратычнага прагрэсу, лёгка забыцца, што адзін з куткоў Еўропы па-ранейшаму адмаўляеца расстацца са сваім дыктатарскім мінулым. Аляксандр Лукашэнка, прэзідэнт Беларусі, кіраваў сваёй краінай жалезнай рукой амаль з тых часоў, як рэспубліка атрымала незалежнасць ад Савецкага Саюза ў 1994 годзе. Але за апошнія два месяцы сілы бяспекі накінуліся на яго апанентаў з жорстасцю, якая нагадвае пра савецкія часы.

«The Independent» (Вялікабрытанія)

Лукашэнку трэба прадэманстрацаць наяўнасць добрых сувязей з Расіяй, таму што гэта адзінай падстава, па якой ён, можа, патрэбны Захаду, і па якой на Захадзе патрэбна Беларусь. На жаль, сама па сабе Беларусь не вельмі патрэбная і не ўйляе сёння адмысловай цікавасці, яна цікавая як пасярэднік, як вароты

да Расіі. Нягледзячы на сапсаваныя адносіны, нягледзячы на тое, што Расія будзе абыходныя газа- і нафтаправоды, Лукашэнка кажа, што ў яго добрыя адносіны з Расіяй, і амерыканцы павінны, па ідзі, у гэта паверыць. Давайце глядзець па фактах. Расія будзе нафтаправод у абыход Беларусі, які пусціць беларускія аўтаматы нафты ў абыход яе. Гэта кажа, прынамсі, пра недастатковую ступень даверу паміж Москвой і Мінскам.

«Голос Расіі» (Расія)

Вашынгтон часта дзеянічае, звыходзячы з тээзісу пра тое, што дзеля супрацоўніцтва з Москвой давядзеца навязваць рашэнні расійскім суседзям. Але нядавнія трагічныя падзеі ў Беларусі дзманструюць, што ўсё наадварот. ЗША і ЕС прапанавалі Лукашэнку стымулы ўзаемен на правядзенне справядлівых выбараў, а Москва, якая стамілася ад ваганняў Лукашэнкі, пагразіла не прызнаць вынікі выбараў. Пасля

этага Брусэль і Вашынгтон не паспрабавалі хоць бы абмеркаваць з Москвой сітуацыю ў Беларусі. Крэмль, здаецца, западозрыў, што Беларусь хочуць скрасci, і ў апошнюю хвіліну падтрымаў Лукашэнку. Вынікі выбараў не адпавядаюць нічым інтарэсам, акрамя інтарэсаў самога Лукашэнкі.

«The New York Times» (ЗША)

Прычыны такай жорсткай рэакцыі ўладаў на акцыю пратэсту (прысуды па справе 19 снежня) звязаныя з планамі Лукашэнкі адыграць назад усе крокі па лібералізацыі і дэмакратызацыі, якія ўлада зрабіла пад ціскам сусветнай супольнасці ў разліку на тое, што выбары будуць нарадзіць прызнаныя. У перыяд так званай «беларускай адлігі» Лукашэнка з жахам выявіў, што народ гатовы шукаць яму альтэрнатыву. Цяпер прэзідэнт Беларусі не спыніцца на пайдарогі, пакуль не дасць усім зразумець, што так будзе з кожным, хто асмеліцца высту-

паць супраць яго. А гэта значыць, што чакаць мякчэйшых прысудаў не варта. Тым больш што суды над асноўнымі фігурантамі — тымі, хто нібы арганізаваў «масавыя беспададкі», — яшчэ наперадзе.

«Независимая газета» (Расія)

Украінскі бок зрабіў ўсё, каб не абраціць агульной пазіцыі краін ЕС «працэдурнымі проблемамі». Спрабы украінскай улады манеўраваць паміж інтарэсамі Еўропы і добрымі адносінамі з «апошнім дыктатарам Еўропы» сведчыць перш за ўсё пра тое, што працы ў Мінску не выклікаюць асаблівага дыскамфорту ва ўладзе Украіны. З улікам тэмпаў, якімі украінскі прэзідэнт канцэнтруе ўладу ў сваіх руках, не выключаюць, што прычына добра га стаўлення Украіны да рэжыму Лукашэнкі не столькі эканамічныя, колікі палітычныя светапогляды.

«Украінськая правда» (Украіна)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

АРГЕНЦІНА.

НОБЕЛЕУСКІ
ЛАЎРЭАТ СТАУ
НЕЎЯЗНЫМ

Mарыя Варгас Льеса — славуты пісьменнік і апошні лаўрэат нобелеўскай прэміі па літаратуре, можа стаць персанай нон-грата ў Аргенціне. Льеса запрошаны на кніжны фестываль Feria del Libro, аднак вялікая група аргенцінскіх інтэлектуалаў лічыць, што там яму рабіць няма чаго. Прычына — ідзінныя забабоны лаўрэата. Будучы перакананым лібералам, ён неаднаразова персанальнай атакаваў былога аргенцінскага презідэнта Нестара Кіршнера за яго левыя палітычныя курс. На думку прыхільнікаў Кіршнера, візіт Льесы будзе правакацыяй. У тым ліку супраць Крысціны Фернандэс дэ Кіршнер, жонкі Нестара, якая выконвае функцыі прэзідэнта Аргенціны. Льеса ў сваю чаргу кажа, што мае запрашэнне на Feria del Libro і ававязкова туды прыедзе. Хаця б таму, што апошні раз яму забаранілі ўезд у Аргенціну, калі ў гэтай краіне панавала вайсковая хунта. Варта згадаць, што ў часы дыктатуры ў Аргенціне таксама былі забароненыя ўсе творы Льесы. Закладнікам усёй гэтай, здавалася, камічнай гісторыі аказалася якраз Крысціна Кіршнер. Як жонка Нестара, яна не жадае, каб гонар яе мужа быў пакрыўданы. Не кажучы пра тое, што Кіршнер вельмі папулярны сярод простых аргенцінцаў, а гэта вельмі важна ў кантэксле хуткіх прэзідэнцкіх выбараў. З іншага боку, выглядаць цемрашалам прэзідэнт таксама не жадае.

На матэрыялах «La Página» (Аргенціна)

ІСПАНІЯ. ЛЕВЫЯ ПАТРАБУЮЦЬ ЗАБАРАНІЦЬ ШЛЯХТУ

Дэпутаты ад левых партый, прадстаўленых у іспанскім парламенце (былыя камуністы, каталонскія нацыяналісты і каталонскія ж зялёныя), прапанавалі радыкальны законапраект супраць іспанскай шляхты. Калі ён будзе прыняты, каралю ў будучым будзе забаронена надаваць арыстакратычныя тытулы. Свою ініцыятыву левыя аргументуюць спасылкай на тое, што інститут рыцарства — перажытак дыктатуры Франка. Менавіта каўдыль ў далёкім 1948 годзе адмяніў закон, прыняты рэспубліканцамі, які ліквідаваў у Іспаніі падзел людзей на арыстакрату і іншых грамадзян. Пасля пастановы Франка ад 1948 года арыстакратычныя тытулы зноў сталі ўжывацца, а кароль атрымаў права іх надаваць. На цяперашні час у краіне 2800 сямей з блакітнай крывей. Увогуле, уздым якабінскіх настроў сярод левых — дзіўная рэч. Раней яны патрабавалі пазбавіць тытулаў толькі тых, хто атрымаў іх у часы дыктатуры. Сярод іх непасрэдна сам Франка і яго блізкія. Акрамя таго, можна ўзгадаць, што, у адрозненні ад іншых краін, тытул ніякіх бонусаў і льгот не дае.

На матэрыялах «Publico» (Іспанія)

РАСІЯ. ПРЫХІЛЬNIKI КАДАФІ ГАТОВЫЯ СТАЦЬ ЖЫВЫМ ШЧЫТОМ

Расійскія прыхільнікі рэжimu Кадафі апубліковалі заяву пра намер да памагчы свайму куміру. Яны гатовыя адправіцца ў Лівію і стварыць там жывое кола вакол аўтара «Зялёной кнігі». Такім чынам зялёнакінжнікі маюць надзею зберагчы жыццё Муамара ад злой апазіцыі. Незвычайная прапанавана выклікала шмат каментараў, паколькі, як сцвярджаюць шматлікія медыя, аснову персанальнай аховы Кадафі складаюць наёмнікі-жанчыны. Акрамя таго, сам лідар лівійскай рэвалюцыі на днях заяўіў, што практику жывых шчытоў для абароны нейкіх стратэгічных аб'ектаў выкарыстоўвае менавіта апазіцыя. У любым выпадку, сітуацыя нагадвае часы вайны ў Іраку, калі Садам Хусейн спрабаваў арганізаваць жывыя шчыты для абароны мастоў і будынкаў міністэрстваў у Багдадзе ад авіаціі NATO. Акрамя іракцаў у іх павінны быў прымічаць уздел іншаземцы. У шматлікіх краінах свету (у тым ліку ў Беларусі) на базе пасольстваў Іраку быўлі арганізаваныя пункты запісу ў склад ахвотных стаць шчытамі. Былі выдзеленыя каласальныя гроши на дастаўку дабравольцаў. У Іраку, аднак, хутка забыліся пра «жывыя шчыты», а выдзеленыя на тых шчыты гроши таямніча зниклі.

На матэрыялах расійскай прэсы

► ЦІКАВА

ЧОРНЫ ВОРАН

Алег НОВІКАЎ

Цяпер украінцы дзеляцца не толькі на заходніх і ўсходніх, аднак таксама і на прыхільнікаў ці праціўнікаў творчасці пісьменніка Васіля Шкляра — лаўрэата прэміі імя Тараса Шаўчэнкі. Ягоны ультранацыяналістычны раман «Чорны ворон» выклікаў буйны палітычны скандал.

Пра раман Васіля Шкляра пачалі казаць яшчэ задоўга да таго, як яго намінавалі на атрыманне Шаўчэнкаўскай прэміі.

Васіль Шкляр — дастаткова вядомы пісьменнік, якога называюць «бацькам украінскага бестселеру». Яго самы вялікі поспех да «Чорнага ворана» — украінскамоўная версія гогалеўскага «Тараса Бульбы». Шкляраўскі Тарас Бульба выглядае заўзятым украінскім нацыяналістам. Нездарма пераклад вельмі не спадабаўся Чарнамырдзіну, які на той час быў паслом Расіі ў Кіеве.

Аднак пры ўсім гэтym аднесці творы Шкляра да масавай літаратуры было цяжка. «Чорны ворон» стаў прарывам.

Першым твор Шкляра заўважылі і началі каментаваць аматары прыколаў, хаця кніга ў прынцыпе дастаткова сур'ёзна. Раман, калі хто не ведае, прысвечаны падзеям часоў Грамадзянскай вайны ў Цэнтральнай Украіне. На тэрыторыі Чаркаскай вобласці знаходзіцца вялікі лясны масіў Халодны Яр. У пачатку 1920-х тут узniк цэнтр сялянскага супраціву супраць белых і бальшавікоў. Палітычна праграма паўстанцаў была блізкая да ідэі ўкраінскіх незалежнікаў, што дазваляе разглядаць іх як ланцужок нацыянальной вызвольнай традыцыі.

Шкляр напісаў гісторыю пра адзін з такіх атрадаў, якім кіруе атаман па мяняушы Чорны воран. Інсургенты вядуць вайну з чырвонымі, якія чамусыці ўсе як на падбор або рускія, або яўрэі (пра гэты аспект гаворка пойдзе піктэрападобна). Натуральна, не ўесь змест кнігі заняты апісаннем вайсковых дзеянняў. Вялікі блок аўтара прысвяціў побыту паўстанцаў, адзін з якіх — сексуальная жыццё партызан, што і выклікала цікавасць публікі. Эратычнае лексіка Шкляра хутка трапіла ў сецива і адразу стала папулярнай, аднак з якіх — сексуальная жыццё партызан, што і выклікала цікавасць публікі. Эратычнае лексіка Шкляра хутка трапіла ў сецива і адразу стала папулярнай, напрыклад: «він дивувався повнemu випуклому сраченяті».

Аднак сапраўды шырока вядомым «Чорны ворон» стаў 19 лютага, калі камітэт, які вызначае лаўрэатаў Шаўчэнкаўскай прэміі, вырашыў выдаць узнагароду Шкляру. Для даведкі, Шаўчэнкаўская прэмія — самая простыжная літаратурная прэмія ў Украіне. У спісе яе лаўрэатаў быў такія знаныя літараторы, як драматург Аляксандар Корнейчук, паэт Зміцер Стус.

Рашэнне камітету адразу ўскالыхнула ўсю рускамоўную грамадскасць Украіны. Яе лідары

адразу пабачылі ў тэксле прамы замах на нацыянальны гонар этнічных рускіх.

У книзе ўсе рускія выяўленыя не толькі ворагамі Украіны, аднак, у дадатак, вельмі негатыўныя мі асобамі. Яны заўжды п'яныя, дурнія, палахлівыя, лающы на кожным кроку. Салдацкі кодэкс для чырвоных — слова незнаёмае. Забіўшы нейкага паўстанца, яны абавязковы з асалодай топчуць нябожчыку нагамі.

Як і трэба было чакаць, частка палітыкаў з Партыі рэгіёнаў адразу запатрабавала ад Януковіча прэмію Шкляру не даваць.

Каб было больш ускосных аргументаў, яны прыцягнулі мноства вайсковых спецыялістаў, літаратуразнаўцаў, якія дружна кажуць, што «Чорны ворон» не вытрымлівае ніякай крытыкі ў гэдзаных сферах.

Напрыклад, праціўнікі Шкляра звяртаюць увагу на спіну, калі партызан страліе па чырвоных з кулямёта і едзе пры гэтym на кані. Яны даводзяць, што такое не магчыма. Выклікаюць скепсіс раздзелы кнігі, дзе 15 партызан бяруць у палон пасутні чырвонаармейца. Рэзюме зрабіла блізкая да Партыі рэгіёнаў газета «Сёдзеньня». «Вядома, я ніколі не меў ніякіх ілюзій адносна сучаснай украінскай літаратуры. Але прэмія для Шкляра — гэта ўжо не дыягназ. Гэта прысуд. Відавочна, што гэта самы прымітыўны фікшэн, які не патрабна чытаць культурнаму чалавеку — будзе прыняты нашай інтэлігенцыяй на ўра. Хацелася б толькі ўдакладніць, хто вызначае ў нас цяпер лаўрэатаў Шаўчэнкаўскай прэміі? Дазвольце краіне ведаць імёны герояў, якія паставілі побач імёны Шаўчэнкі і Шкляра, выдаўшы апошняму 260 тысяч народных грыўняў з нашых кішэніяў», — піша адзін з яе журналістў.

Есьць і тыя, хто спрабуе крытыкаць Шкляра, узяўшы дыстанцыю ад антыўкраінскага лагеру. Так, вядомы левы публіцыст Андрэй Манчук лічыць, што «Чорны ворон» — гэта ўкраінская «Fofudja». «Fofudja» — тэрмін, распаўсюджаны ў «Жывым часопісе» маладымі ўкраінскімі інтэлігентамі.

Практычнымі вынікамі палемікі вакол «Чорнага ворана» стала рашэнне Януковіча прэмію Шкляру не даваць. У сваю чаргу, Шкляр заявіў, што ён ад прэміі адмаўляеца на знак пратэсту супраць палітыкі міністра адукацыі і культуры Зміцера Табачніка.

Больш ліберальныя фракцыі апазіцыі, напрыклад, партыя «Батьківщына», разглядае атаку на Шкляра як частку сістэмнай вайны супраць нацыянальнай інтэлігенцыі. Практичнымі вынікамі палемікі вакол «Чорнага ворана» стала рашэнне Януковіча прэмію Шкляру не даваць. У сваю чаргу, Шкляр заявіў, што ён ад прэміі адмаўляеца на знак пратэсту супраць палітыкі міністра адукацыі і культуры Зміцера Табачніка. У любым выпадку, канфлікт паміж пісьменнікамі і Януковічам перайшоў у новую стадию.

▶ СКАНДАЛ

ПРЫГОДЫ БАРОНА ГУТЭНБЕРГА

Алег НОВІКАЎ

Афера міністра абарони Карла Тэадора Гутэнберга, які часткова спісаў сваю доктарскую працу, здольная запусціць працэ змены ўлады ў Берліне.

Гісторыя, на першы погляд, з катэгорыі анекдотаў пра Вовачку. Кшталту такога: «Настанік: «Я маю надзею, Вовачка, што не ўбачу, як ты сёння спісваеш кантрольную». Вовачка: «Я таксама на гэта маю надзею».

Толькі замест Вовачкі — арыстакрат Карл Тэадор Марыя Нікалаус Якаб Філіп Франц Ёзэф Сільвестр Фрайхер фон унд цу Гутэнберг, міністр абарони і надзея ўсіх нямецкіх кансерватараў.

А на месцы настаніка — нямецкая журналістка. Менавіта яна злавіла барона на тым, што ён спісвае. 15 лютага в аўпльзвовай «Suddeutschen Zeitung» з'явіўся артыкул, прысвячаны рашэнню ўніверсітэта Байройта прысудзіць міністру акадэмічную ступень доктара. Аўтар артыкула сцвярджаў, што будучы доктар займаецца плагіятам: частку працы ён напростиу перапісаў у іншага аўтара.

Універсітэт арганізуваў пра-верку і пераканаўся, што гэта абсалютная праўда. Артыкул выклікаў такую грамадскую бурну, што ўжо 1 сакавіка Карл Тэадор Гутэнберг падаў Ангеле Меркель рапарт пра адстаўку. А каб цалкам дабіць беднага Карла, прокуратура распачала супраць яго справу за падману.

Вось так за адзін дзень чалавек прайшоў шлях «з князя ў грязь». Прычым гэта не літаратурная метафора, а канстатацыя факту. Статус Карла Тэадора ў партыі сапраўды быў княжацкі. З Гутэнбергам звязвалі надзеі на будучае нямецкага кансерватызму, называючы яго не інакш як «нашым Кенэдзі». Малады барон як ніхто іншы пасаваў крытэрыям лідара.

Арыстакратычнае паходжанне, цудоўныя знешнія дадзеныя, энергія плюс кар'ерная хватка. Ужо ў 36 гадоў ён прабіўся на пасаду сакратара баварскай Хрысціянска-сацыяльнай партыі (CSU) — рэгіянальнага саюзініка хрысціянскіх дэмакратаў Меркель. CSU ўжо 60 гадоў кіруе ў Баварыі. Так што Карл Тэадор мог смела казаць, што жыццё атрымалася.

Аднак месца апаратчыка ў Мюнхене было толькі трамплінам для палітыка-юніёра. Ён атрымаў партфель міністра эканомікі ў федэральным кабінэце. Тут Карл яшчэ раз прадэмантраваў характар. Замест таго, каб вучыцца ў дарослых міністраў, адразу, што называеца, стаў у позу: пачаў шантажаваць урад адстаўкай, калі той пагодзіцца фінансаваць банкрутаваны канцэрн Opel. У

выніку Меркель дала гроши аўтамабільнай кампаніі, Гутэнберг нікуды не пайшоў, аднак яго жэст не забыты.

Хутка Карла Тэадора прызначылі самым маладым у гісторыі ФРГ міністрам абарони. Ён энергічна заняўся справай — запусціў пераход бундэсверу на контрактны прынцып. Нічога не сведчыла пра хуткую бурну. На момант, калі выбухнуў скандал, Гутэнберг быў больш папулярны за Ангелу Меркель, а палітолагі прагнавалі яму праз 5–10 гадоў крэслу канцлеры. І тут такое...

Аднаму прафесару-юристу прыспічыла пачытаць працу Гутэнберга «Канстытуцыя і канстытуцыйны трактат» (кампаратуўны аналіз федэральных канстытуцый ЗША і ЕС). У тэксце міністра ён пазнаў фрагменты сваёй акадэмічнай працы, якія не былі аформленыя як цытаты. Абураны прафесар пачаў пісаць гнёўныя каментары ў інтэрнэце, пакуль іх не зауважылі пранырлыўская журналистика з «Suddeutschen Zeitung».

Магчыма, справу замялі б. Аднак промах да пасціці сам міністр. Ён пачаў выслізваць. Спачатку ў галаву барона пастукалася ідэя называць прэтэнзіі «глуспствам». Пасля нарадзілася ўвогуле фантастычныя тэмы пра тое, што Гутэнберг як вельмі заняты чалавек працаўнадысертацыйнай універсітэту. Пасля нарадзілася ўвогуле фантастычныя тэмы пра тое, што Гутэнберг як вельмі заняты чалавек працаўнадысертацыйнай універсітэту. Пасля нарадзілася ўвогуле фантастычныя тэмы пра тое, што Гутэнберг як вельмі заняты чалавек працаўнадысертацыйнай універсітэту.

Такая непаслядоўнасць адразу прыцягнула ўвагу прэсы. Газетчыкі пачалі капацца ў міністэрскай біяграфіі і знайшли шмат вясёлага. Напрыклад, Карл меў у магістратуры кепскія адзнакі і па правілах не меў права пісаць доктарскую. Выключна асабістая сувязь ў рэктараце адчынілі магістру шлях у дактарантуру.

Аднак наўрад ці гэты момант стаў прычынай адстаўкі. Як дэманструючы дадзеныя першых апытаўніц у інтэрнэце, большасць немцаў спачатку гатовая была прабачыць міністру невялікі грэх. Меркель магла смела ігнораваць публікацыі.

Але журналісты не абмежаваліся мінульым міністрам абарон-

ны. У фокус іх даследавання ўтрапілі студэнцкія гады ўсіх сяброў ураду, уключаючы прэм'ера. Апошнім ударам стала атака з лагеру навукоўцаў і студэнцкіх асацыяцый. Яны ўспрынілі аферу Гутэнберга як удар па свайму цэху. Супраць міністра ўзняліся ўсе акадэмічныя колы.

Казус Гутэнберга мае шмат цікавых граніц. Дзесяць гадоў таму, калі федэральны ўрад фармавалі эсдэкті і Зялёныя, прэса раскапала, што Ёшка Фішэр, тагачасны дырэктар МЗС, у маладосці кідаўся камянемі ў паліцьп. Правыя газеты тады патрабавалі ад Ёшкі адстаўкі, аднак грамадства пасіўна паставілася да такой ідэі. А вось Гутэнберга выкінулі з ураду за скрадзеныя цытаты.

Акрамя таго, у выніку прыгод барона пацярпела ўся нямецкая шляхта. Калі малады барон толькі-толькі штурмаваў прыступкі ўлады, газеты ахвотна пісалі пра тое, як запатрабаваныя цяпер у палітыцы арыстакраты — людзі, якім з першага дня нараджэння даводзяць, што такое гонар, адказнасць за род, герб, край г. д. Князі, графы, бароны і іншыя ўладальнікі асабістых гербоў быў ў захапленні ад падобных публікацый. Цяпер пры згадванні імя Гутэнберга ім становіцца кепска. Прагучалі першыя заклікі да таго, каб змяніць прынцып перадачы рыцарскага тытулу. Даваць тытул за канкрэтныя паслугі, а не перадаваць яго па спадчыне.

Нарэшце, усе застылі ў чаканні палітычных наступстваў пра-колу Гутэнберга. Праз тыдзень адбудуцца выбары ў зямельны парламент Бадэн-Вюртэмбергу, дзе ў хрысціянскіх дэмакратаў і так прафесія не надта з-за того, што яны запусцілі скандальны праект будаўніцтва новага вакзалу ў Штутгарце. А афера барона, якая цяпер ва ўсіх на вуснах, здольная канчатковы абаліць рэйтынгі партыі Меркель. І гэта за пару гадоў да федэральных выбараў. У сацыял-дэмакратуў з'явіўся ўнікальны шанец закласі асновы для вяртання ва ўладу.

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

РУСТЭМ ХАМІТАЎ

Xамітаў прызначаны новым прэзідэнтам Башкіры. Ён апошнім часам пасварыўся з башкірскім нацыяналістамі, якія аўбінавацілі Хамітава ў палітыцы скарачэння сферы ўжывання роднай мовы. Канфрантацыя стала яшчэ большай пасля таго, як быў арыштаваны сябры кіраўніцтва Сусветнага курултау башкіраў. Пачалося ўсё з таго, што напачатку лютага некаторыя сябры курултау выказалі недавер свайму старшыні Ільгизу Султанмуратаву (ён лічыцца чалавекам Хамітава) і паднялі пытанне пра яго перавыбранне. Выбары адклалі на наступнае пасяджэнне, якое прызначылі на 26 лютага. Аднак неўзабаве пачаліся арышты сябровы выканкаму курултаю, якія былі супраць Ільгіза. Іх аўбінавацілі, у прыватнасці, у збіванні журналістай, атрыманні хабару, незаконным прадпрымальніцтве, тэрарызме, экстремізме і нез'яўленні на допыт. Дзякуючы адсутнасці апазыцыянеру на пасяджэнні Выканкаму Султанмурату застаўся на свайі пасадзе. Большасць назіральнікаў лічыцца, што разборкі ў курултау — праява вайны кланаў былога прэзідэнта Муртазы Рахімава, які з дапамогай яго палахой Москву патэнцыйным нацыяналізмам. Міктым, Москва вельмі заклапочаная ситуацыяй ва Уфе. Хамітава ўжо выклікалі ў Кремль.

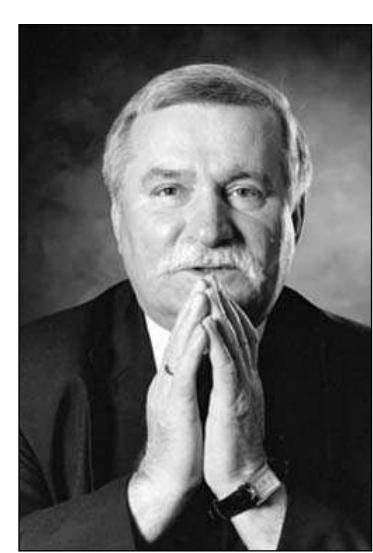

МАРЫНА ЛЕ ПЕН

Французскія СМИ зрабілі старшыні праварадыкальнай партыі Нацыянальны Фронт сапраўдны падарунак на 8-е сакавіка. Студыя «Tele» апублікавала вынікі грамадскага апытнання: «За каго бы ви прагаласавалі ў першым туры прэзідэнцкіх выбараў 2012 года, калі б выбары былі заўтра?» Тым, каго апыталі, прапанавалі выбраць сярод самых вядомых палітыкаў Францыі. Пры гэтым усе разумелі, што выбіраць па сутнасці трэба паміж цяперашнім прэзідэнтам Сарказі і кандыдатам ад сацыялістай (пакуль барацьбу за права прадстаўляць сацыялістай вядуць некалькі палітыкаў). Аднак вынікі даследавання аказаліся сенсацыйнымі. Лепшыя шансы выйсці ў другі тур мае Марына, якую не лічылі фаварытам. Калі б галасаванне было ў сакавіку 2010-га, яна атрымала бы 23 працэнта галасоў супраць 21 ў Сарказі і Марцін Абры — старшыні партыі сацыялістай. То, што агучаныя вынікі — не выпадковасць, пацвердзілі пасля яшчэ некалькі сацыялагічных агенцтваў. Цяпер усе зінтрываны: наўжо ў Марыны Ле Пэн ёсць шанец стаць прэзідэнтам Францыі? Яна сама кажа, што вельмі прыемна ўражана вынікамі зандажу. Нават калі «Tele» трошкі памыліўся, прагрэс Марына ўражвае. Яшчэ трэх месяцаў таму ідэю яе прэзідэнтства падзялялі 11-12 працэнтаў французуў.

ЛЕХ ВАЛЕНСА

Узаснавальніка руху «Салідарнасць», асобы, з прозвішчам якой звязваюць падзенне сусветнага камунізму, цяпер іншыя думкі наконт камуністычнай мадэлі. Ён публічна заклікаў да стварэння сістэмы камунізму XXI стагоддзя. Былога лідара польскай апазіцыі да такой ідэі падзея ў Афрыцы. Каб не дапусціць стварэння новых рэгіёнаў нестабільнасці, Валенс прапануе ўвесці планавыя механізмы эканомікі на сусветным узроўні. Альтэрнатыва, па словам Валенса, вельмі не прывабная. «Усе мы апнёмся ў бездані — як бедныя, гэта і багатыя», — сказаў Валенс. Натуральна, журналісты закідалі яго пытаннямі: чаму ж ён тады змагаўся 20 гадоў таму з сацыялістычнай Польшчай? Валенс ў адказ сказаў, што ён і яго сарнікі зрабілі памылку: «Трэба было знішчаць палітычныя структуры дыктатарскага рэжыму, аднак пакідаць планавыя прынцыпі арганізацыі эканомікі».

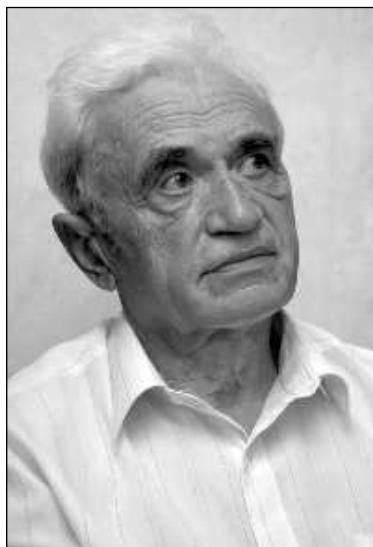

УСПАМІН

МІКАЛАЙ АРЭХВА

Арсень Ліс

**Асабіста пазнаёміся з
Мікалаем Сямёнаўчам
Арэхвам, бліжэй пазнаў гэтага
неардынтарнага чалавека ў
ардынтарнай дзяржсцістме я ў
1960-я гады.**

Арсень Ліс

Рыхтавалася да выдання Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Першай, пачатай у 1930-я гады, не наканавана было здзеяніца з-за татальнай рэпрэсіі. Цяпер жа, у 1960-я, калі грамадскі гарызонт хоць быў і не вельмі шырокі, але яснейшы, задуманая ў асяроддзі акадэмічных вучоных-беларусазнаўцаў, яна нарэшце рэалізавалася калектывам энцыклапедыстаў падзверхнасцю паэта-акадэміка Пятруса Броўкі. Рэалізоўваўся праект прэстыжны і перспектыўны для беларусаў. Здзеяніца яго было не так проста. Хоць вучоных ужо нібыта і нарасло, але ціснуў ідэалагічны цяжар мінулага.

У дачыненні ж да проблематыкі, гісторыі колішнія Заходнія Беларусі яшчэ заставалася глумлівая, з дазволу сказаць, канцэпцыя, згодна якой КПЗБ і легальныя дэмакратычныя беларускія арганізацыі ў масе сваёй, радавыя члены іхня былі добрыя, нормальныя, а вось кіраўніцтва, у тым ліку БСР Грамады, Беларускага пасольскага клуба «Змаганне» ды іншых, складалася з ідэйных перараджэнцаў, чытай, «ворагаў народа», вяло не туды. Як вядома, кіраўніцтва Кампартыі Польшчы і аўтаномных у яе складзе кампартыі Заходнія Беларусі (КПЗБ) і Заходнія Украіны (КПЗУ) у 1938 годзе прарэджаным рэпрэсіямі Камінэрнам было прызнана здрадніцкім, заманена ў Москву і неўзабаве знішчана згодна з тактыкай «приласкати і уничтожыць».

У час падрыхтоўкі БелСЭ артыкулаў-персаналіі пра асобных грамадска-палітычных дзеячаў, асабліва рэабілітаваных (і такіх было маса), узникові засцярогі. Я далучыўся да клопату энцыклапедыстаў, падрыхтаваў некалькі невязлікіх матэрыялаў у фармаце энцыклапедычных артыкулаў. У тым ліку артыкульчык пра

былога пасла (дэпутата) у польскі сейм ад Заходнія Беларусі, старшыню беларускай пасольскай фракцыі «Змаганне» Язэпа Гаўрыліка. У майм жаданні ўключыць у энцыклапедычны рэестр імя Гаўрыліка быў і асабісты, суб'ектыўны матыв. Да абрання дэпутатам у сойм Язэп Гаўрылік, педагог па прафесіі, настаўнічаў у нашай мясцоўсці, і мой бацька ўспамінаў час ад часу яго то вершам, вывучаным ад свайго настаўніка, то словамі, якія ён сказаў, калі на вачах вучняў яго аднойчы арыштавала дэфензіва.

У рэдакцыі гісторыі БелСЭ не сказаць, што сумняваліся ў чыстаце рэабілітацыі былога дзеяча (ён прайшоў праз польскую турму, у парадку абмену палітвязнямі трапіў у СССР, праз год працы ў Наркамасветы БССР арыштаваны, у 1937-м расстраляны), але і не мелі пэўнасці, як даваць у энцыклапеды.

Па рэкамендацыі аднаго з рэдактараў я выправіўся ў Інстытут гісторыі партый да Мікалая Сямёнаўчамі Арэхвы як аўтарытэтнага ўдзельніка вызваленчага руху ў Заходнія Беларусі, а цяпер яго гісторыка. Цікаласць да Мікалая Сямёнаўчамі як аўтара ў мяне ўзімка адрозніла пасля працьтварыння яго брашуры, прысвечанай рэвалюцыйнаму руху ў Заходнія Беларусі 1920-1930-х гадоў. У ёй неяк годна і нешматлоўна гаварылася пра складаны лёс Кампартыі Заходнія Беларусі, яе нярэдка ахвярную працу ў абставінах пераследу, падполья, упершыню за многа год з павагай згадваліся некаторыя прадстаўнікі беларускага нацыянальна-вызваленчага руху.

У цэлым жа сціслая публікацыя Арэхвы нанова адкрывала ў савецкай гісторыяграфіі герайчную і драматычную ў адначасіі старонку палітычнай гісторыі Заходнія Беларусі.

Затым пайшлі кнігі, зборнікі дакументаў і матэрыялаў, ме-муарыстыка ўдзельнікаў заходнебеларускага камуністычнага падполья. Калектыв навуковых супрацоўнікаў Гістспарта, аддзел, душой якога быў Мікалаі Арэхва, стварыў шырокую базу для навуковага асэнсавання аднаго з найцікавейшых перыядоў у гісторычным лёсе беларусаў.

Падчас майго першага на-ведвання Гістспарта я атрымаў рэкамендацыйны подпіс Мікалая Сямёнаўчамі на майм матэ-рыяле пра Гаўрыліка і першое ўражанне ад асобы Мікалая Сямёнаўчамі. Стрымана ўважлівы позірк вачэй, яснае шырокачолае аблічча, падцягнуты, не стары на свае гады. Спытаўся, чым займаюся. Выйшлі ў раз-мове неяк на высвятуленине маёй малой радзімы.

Найменне роднага мястэчка Мікалая Сямёнаўчамі можна было нярэдка пачуць у нашых ваколіцах. Яшчэ з пачатку 1920-х гадоў Рак-Міхайлоўскі артыкул беларускую семінарью, і заlesskія хлопцы з Барунамі, да якіх напрасткі было вёрст дваццаць, звязвалі надзею на асвету, навучанне на роднай мове.

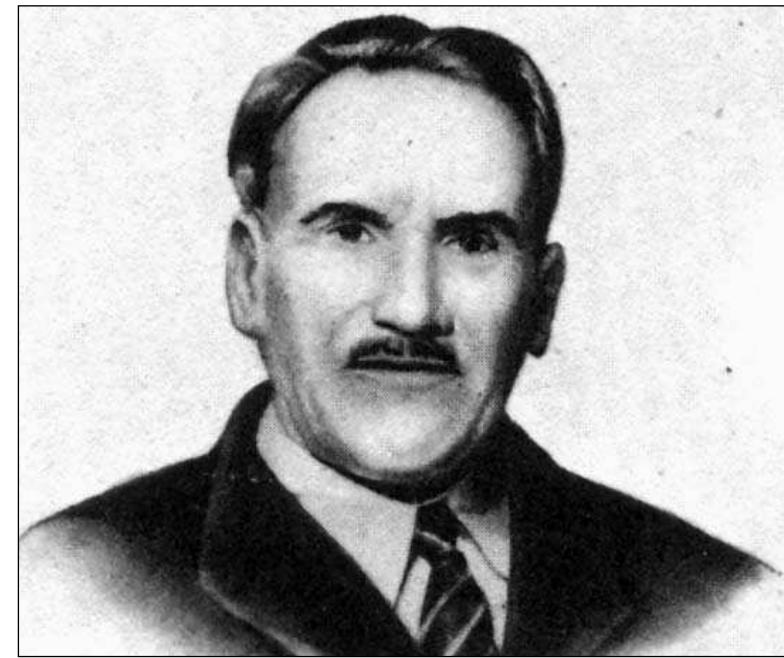
Натуральна, падкупіла мяне і добрая літаратурная беларуская мова Мікалая Сямёнаўчамі, з элементамі маўлення 1920-х гадоў. На ёй ён гаварыў адразу па майм прадстаўленні. Калі я спытаўся ў суразмоўцы пра крываць, абставіны пазнання ім мовы, пачуў, што вывучаў ён яе ў турме, па граматыцы Тара-шкевіча. Я ведаў з літаратуры, успамінаў быльых палітвязняў польскіх астрогаў пра актыўную палітвучобу, самаадукцыю, арганізаваную турэмнымі камітэтамі, цяпер пачуў яшчэ сведчанне аб вывучэнні там сярод іншых прадметаў беларускай мовы.

Мой эпізод з пра Язэпа Гаўрыліка, блаславёны Арэхвам, хоць са спазненнем, у дадатак вішневай БелСЭ, але патрапіў.

Давялося бачыць Мікалая Сямёнаўчамі падчас публічнага выступлення. Аддзел культуры Фрунзенскага раёна (знейшліся там інтэлігентныя людзі) адзін час ладзіў культурніцкі імпрэзы. Збіраў на вакуоўцаў, літаратарав, каб адзначыць нейкую неафіцыйную дату, культурную падзею. На той раз, пра які пойдзе размова, адзначалі 90-я ўгодкі нараджэння беларускага палітыка, асветніка, вучонага Браніслава Тара-шкевіча. Была на імпрэзе і старэнская жонка славутага беларуса. Бедная, колішняя прыгажуня, літаральна прыгнутая гадамі, саромелася сваёй старэчай паставы. Мікалаі Сямёнаўчамі, седзячы побач, быў да яе ўважлівы і пачцівы. Выяўляў унутрана ўласцівую інтэлігентнасць у дачыненні да іншых выступоўцаў. З трыбуны расказаў пра Гданьскую канферэнцыю, на якой быў разам з Тара-шкевічам... Гаварыў канкрэтна, коратка, змястоўна.

Успамінаеца яшчэ адзін выпадак маральнай падтрымкі мяне з боку Мікалая Сямёнаўчамі. Аднаго разу, заглянуўшы да яго на працу, застаў у кабінцы побач з ім ужо досьць вядомага беларускага гісторыка, творча актыўнага і ў меру кан'юктурнага. Адшукаваўшы ў архіве факт аб уваходжанні ў 1920-1923 гадах Тара-шкевіча ў масонскую ложу «Праўда», згаданы таварыш пачаў шырокая, на некалькі нумароў у «Голосе

Сціслая публікацыя Арэхвы нанова адкрывала ў савецкай гісторыяграфіі герайчную і драматычную ў адначасіі старонку палітычнай гісторыі Заходнія Беларусі.
Затым пайшлі кнігі

Мікалаі Арэхва

Проста знішчаны, паўсталы да жыцця цудам і абыякава забыты неардынтарны чалавек.

Пры сустрэчы, а была яна напрыканцы 1960 — пачатку 1970-х, Іван Фёдаравіч расказаў, як паўтара гады ў павільёне прыгавораных да смерці чакаў выканання вышэйшай меры пакарання, на якую такія шчодрыя і апатычныя цынічныя былі прысуды двоек, троек, асобых нарад. Згадаў эпізод з дольтам яго самім шэфам НКВД Берманам, вочнную стаўку з быльм сакратаром Гродзенскага падпольнага раёна Юзэфовичам, дарэшты этэрарызованым фізічна і маральнай... Іван Фёдаравіч выстаяў, не падпісаў ілжэпратаколаў, як патрабавала следства, і тым самым выратаваўся ад расстрэльнага лёсу. Тара-шкевічу, які пры нечаканай сустрэчы прызнаўся Сяменікам, што ўжо падпісаў ўсё, што ад яго вымагалі, бо яму ўсё роўна, Іван Фёдаравіч адно паспей крыкнуў: «Што вы нарабілі, прафесар?...» Адносна магчымасці сказаць праўду ў друку пра смерць Тара-шкевіча ўмудроны жыццём Мікалаі Арэхва шчасліва памыліўся.

У прадмове да твораў Браніслава Тара-шкевіча, выдадзеных у перадбудовачныя гады, я ўзнавіў сцэну сустрэчы двух рэвалюцыянер-камуністаў у савецкай мінскай турме, перед самым зыходам аднаго з іх у вечнасць. Але гэту кнігу падараваць Мікалаю Сямёнаўчамі, як падпярднія, ужо не паспей.

Перадапошні раз бачыў яго на працы затурбаванага, яўна выведзенага з раўнавагі. Якраз выходзіла, мелася з дня на дзень выйсці ў свет яго кніга «Дела і люди КПЗБ: воспомінанія». Тым часам у другой карэктуре было выразана цэнзурай 40 страниц тэксту, і гэту маральную абрэзу чалавек, вытрыманасць для якога была стылем жыцця, не мог перажыць спакойна.

Я як умеў — рэцензія, прызнацца, не мой жанр — адгукнуўся ў перыёдыцы на кнігу успамінаў старога байца заходнебеларускага камуністычнага падполья. Пры апошній сустрэчы на развітанне ён пераказаў міне словы сваёй дачкі, выкладчыцы Мінскага інстытута замежных моваў: «Гэта лепшае, што пра цябе было калі-небудзь сказана». Фактычна ж сказана было вельмі мала ў парадунні з перажытым і здзеясненым у жыцці гэтым сціплым і годным сынам зямлі беларускай.

«Радзімы», раскручваць масонскі сюжэт. Між тым з публікацыі не было відаць, што аўтар хоць з большага разумее кантэкст факту масонства ў маштабе асобы Тара-шкевіча, яго ролі ў вызваленчым руху, узбагачэнні беларускай духоўнасці. Захапіўся на той час эфектным эпізодам з драматычнай біографіі вядомага дзеяча, не даўшы сабе клопату аналітычна разабрацца ў прычынах і матывах яго ўчынкаў.

Разумна, аб'ектыўна напісане жыццё гэтага чалавека магло бы стаць красамоўным помнікам чалавечай стойкасці і трагізму ідэйнага чалавека ў таталітарным грамадстве, яшчэ адным мільённым дакументам авінавачання сістэме, яе творцам і функцыянерам. У нас жа нават у паважнай у целым 6-томнай «Энцыклапедыі гісторыі Беларусі» знайшлося толькі некалькі радкоў, без указання нават года смерці, публікацыі і пра яго.

► ШМАТПАКУТНЫЯ КРЫЖЫ

КРЫЖ ВІНЦЭНТУ ГАДЛЕЎСКАМУ

Таццяна УЛАСЕНКА

Калі мы гаворым пра неверагодную колькасць страчаных у другой сусветнай вайне людзей, немагчыма не прыгадаць буйнейшы ў свеце лагер смерці, створаны ў ваколіцах Мінска ля вёскі Малы Трасцянец. Афіцыйна, гэта чацвёрты ў свеце канцэнтрацыйны лагер Трэцяга рэйху па колькасці ахвар.

Тут былі знішчаны яўрэі з розных гета, як з Беларусі, так і з многіх ёўрапейскіх краінаў, мірныя жыхары, ваенапалонныя. Па заканчэнні вайны нацысці рэжым быў асуджаны, а яго пакутнікам усталяваны мемарыяльны знак. Трасцянец стаў для беларускай грамадскасці сакральным помнікам ахварам нямецкіх акупантатаў. Менавіта сакральным. Но, па іроніі лёсу, прадстаўнікамі камуністычнай улады ўжо ў найноўшыя, пасляваенныя гады было вырашана стварыць на гэтых месцы свой «помнік» — лакальны гарадскі сметнік. Агромністы абеліск бруду за некалькі дзясяткаў гадоў надзеяна схаваў пад сабой сотні тысяч чалавечых костак.

Назва лагера смерці «Трасцянец» аў ядноўвае некалькі месцаў масавага знішчэння людзей: гэта сам лагер, размешчаны побач з вёскай; урочышча Шашкоўка, дзе палілі людзей, і ўрочышча Благоўшчына, дзе масава расстрэльвалі людзей. Не ўсім вядома, што ўрочышча Благоўшчына звязана з яшчэ дзвюма трагічнымі падзеямі ў гісторыі Беларусі. Менавіта тут у 1930-я гады беларусаў знішчалі НКУС. І менавіта тут ужо нацысцкімі акупантамі быў забіты ксёндз Вінцэнт Гадлеўскі

Урочышча Благоўшчына звязана з яшчэ дзвюма трагічнымі падзеямі ў гісторыі Беларусі. Менавіта тут у 1930-я гады беларусаў знішчалі НКУС. І менавіта тут ужо нацысцкімі акупантамі быў забіты ксёндз Вінцэнт Гадлеўскі

выбітнага духоўнага і палітычнага павадыра Беларусі, але і ўсіх людзей, знішчаных рукамі розных акупантатаў ва ўрочышчы Благоўшчына.

Падрабязна распавядаць пра Вінцэнта Гадлеўскага і яго дзейнасць мы не будзем. Пра яго напісаны шмат книжак і артыкулаў. Толькі коратка адзначым, што гэта адзін з першых рымска-каталіцкіх святароў, якія трагічна загінулі ў часы другой сусветнай вайны. Беларускае грамадства справядліва спадзявалася на тое, што належнае месца ў спісе кананізаваных зойме і ксёндз Вінцэнт Гадлеўскі, які аддаў сваё жыццё на служэнне Богу і Беларусі. Але гэтага не адбылося.

Што датычыцца велізарнай палітычнай і грамадскай дзейнасці, то яго імя цесна звязана з Беларускім нацыянальным антынацысцкім Супрацівам. Вінцэнт Гадлеўскі быў яго арганізаторам і кіраўніком. Праблема заключаецца ў tym, што да гэтага часу не прызнана, што падчас нямецкай акупациі існаваў Беларускі нацыянальны антынацысцкі Супраців. На афіцыйным узроўні кажуць пра савецкі, украінскі, польскі, толькі не пра наш, беларускі. Прыймаць гэта — значыць тлумачыць, а чым жа быў для беларусаў савецкі супраців, савецкія партызаны. Адным перапісваннем падручнікаў па гісторыі не скончыцца. Таму ўлада і адпаведныя структуры маўчаць, нібыта нічога такога не было. Схаваная ўладамі інформацыя па дзейнасці беларускага антынацысцкага Супраціву ўмацавала вельмі простую схему,

зручную для таго, каб тлумачыць альбо замоўчаваць шматлікія гістарычныя факты. А схема простая: існавалі савецкія партызаны, а ўсе, якія не савецкія, — акупантны і калабаранты.

Упершыню акцыя па ўшанаванні Вінцэнта Гадлеўскага адбылася ў снежні 2001 года. А ініцыятарам усталявання чарговага шматпакутнага памятнага крыжа прац п'яць гадоў быў старшыня руху салідарнасці «Разам» Вячаслаў Сіўчык.

«Крыж меркавалася паставіць і асвяціць 24 снежня 2006 года, у чарговую гадавіну смерці Гадлеўскага, — распавядае Сіўчык. — Месца мы выбіралі разам з былым дэпутатам Вярхоўнага Савета XII склікання, на жаль, ужо нябожчыкам, Яўгенам Цумаравым. У Яўгена меліся дакументы з Берліна, дзе з нямецкай педантычнасцю было канкрэтна пазначана, у якім месцы Трасцяніца кіраўніцтва СД забіла лідара Беларускага нацыянальнага антынацысцкага Супраціву. Вядома, нацызм даўно асуджаны цывілізованым чалавецтвам, таму ні ў адной ёўрапейскай краіне ў XXI стагоддзі, акрамя Беларусі, не можа быць так, каб перашкаджалі ставіць мемарыяльны знак чалавеку, які загінуў ад рук нацыстаў».

Вячаслаў Сіўчык распавёў, што ў 2006 годзе спецслужбы Беларусі запалохвалі каталіцкі касцёл, каб не адбываўся ніякія акцыі ў гонар Гадлеўскага.

«Калі мы ўсё ж дамагліся правядзення акцыі, урочышча Благоўшчына было ачэплена прадстаўнікамі сілавых структур. Тады крыж разам з ксяндзам, які павінен быў яго асвяціць, не дапусцілі ў Трасцяніцу. Больш двух дзясяткаў беларусаў, сярод якіх у асноўным людзі сталага ўзросту, вядомыя грамадскія дзеяя, гісторыкі, журналісты — былі затрыманы, іх разvezлі па розных міліцыйскіх пастарунках. Пасля два гады мы чакалі, каб каталіцкі касцёл паставіў крыж, але так гэтага і не дачакаліся. Таму 24 снежня 2008 года мы заbralі крыж з касцёла і паставілі яго самі. Усталяваў яго намеснік старшыні руху салідарнасці «Разам» Алесь Макаеў разам з некалькімі актыўстамі», — патлумачыў Сіўчык.

А Алесь Макаеў дадаў: «Мы да гэтага часу не маем магчымасці ўсталяваць ля крыжа памятную шыльду з імем Вінцэнта Гадлеўскага, бо ўпэўнены, што яна адразу будзе знішчана, як і многія іншыя памятныя знакі, усталяваныя намі ў памяць пра вядомых беларускіх дзеячаў».

Біографічная даведка

Гадлеўскі Вінцэнт [Вінцэнцій Іванавіч; 16.11 (паводле іншых звестак 16.12) 1888 г., мяст. Поразава (паводле іншых звестак в. Шурычы) Ваўкавыскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Свіслацкі р-н Гродзенскай вobl. — 24.12.1942, Трасцяніца пад Мінском], рыма-каталіцкі святар, публіцыст, перакладчык, выдавец, педагог. У 1912 годзе скончыў Віленскую каталіцкую духоўную семінарыю, у 1916-м — Мітропалітальну духоўную акадэмію ў Петраградзе. Пасвячаны ў святары 3.6.1914. Служыў вікаряем пры катэдральным саборы ў Мінску. Удзельнік 1-га Усебеларускага з'езду 1917 года. У 1918-м уваходзіў у склад Рады БНР. Адзін з заснавальнікаў Беларускай хрысціянскай дэмакратыі. Рэдагаваў газету «Krynicā» (Мінск, 1918). Выкладаў у Нясвіжскай беларускай семінарыі. З 1924 года — прафесар у мяст. Жодзішкі на Віленшчыне (цяпер Смаргонскі р-н Гродзенскай вobl.). За актыўную нацыянальна-палітычную дзейнасць арыштоўваўся польскімі ўладамі 25.6.1925 (зняволены ў віленскай турме Лукішкі), 30.9.1925, 1.3.1926 асуджаны на 2 гады пазбаўлення волі (зняволенне заменена штрафам). Арыштаваны ў сакавіку 1927-га; асуджаны на 2 гады зняволення, якія адбыў у Макатоўскай турме ў Варшаве. З 1929 года жыў у Вільні. Адзін з заснавальнікаў Беларускага каталіцкага выдавецтва ў Вільні. Перакладаў на беларускую мову Новы Запавет (выдадзены ў Вільні, 1939). У 1936 годзе выйшаў з БХД, да верасня 1939-га выдаваў газету «Беларускі фронт», у якой выступаў як публіцыст, рыхтаваў стварэнне незалежніцкай партыі. З пачаткам другой сусветнай вайны пераехаў у Коўна, у 1940 годзе — у Варшаву, дзе арганізаваў паўлегальны «Беларускі Нацыянальны Фронт», які прыкрыццё падпольных структур. Заснавальнік Беларускай Незалежніцкай Партыі. У чэрвені 1941 года ўвайшоў у склад створанага ў берліне Беларускага нацыянальнага цэнтра. З верасня 1941 года жыў у Мінску. Галоўныя школьні інспектары Генеральным камісарыяце Беларусі, сябра Галоўнай Рады Беларускай Народнай Самапомачы. Ініцыяваў стварэнне падпольнай арганізацыі «Беларускі Цэнтральны Фронт», якія кіраваў. Справаваў заснаваць кіруючы цэнтр Беларускага Рэзістансу. Арыштаваны СД у Мінску 24.12.1942 і ў той жа дзень расстралены ў Трасцяніцы.

Паводле энцыклапедычнага даведніка «Рэпрэсаваныя літаратары, навукоўцы, работнікі асветы, грамадскія і культурныя дзеячы Беларусі 1794—1991» (укладальнік — Леанід Маракоў). Т. 1. Мінск, 2002, стар. 221—223.

Кіраўнікі БХД: у першым шэрагу — ксяндзы А. Станкевіч, Я. Германовіч, В. Гадлеўскі. У другім шэрагу — ксяндзы Леваш, С. Глякоўскі

